

veac nou

ORGAN AL CONSILIULUI GENERAL A.R.L.U.S.

12 pagini — 1 leu

Odihnă activă

Foto : A.P.N.

DIN SUMAR:

- **Cine a inventat invențiile?**
- **Mai raționali decât se crede**
- **Combaterea cancerului — momentul unei mari speranțe**
- **Complot împotriva Tribunalului de la Nürnberg**

Gigantică și unanimă încordare a forțelor

Înfăptuirea și depășirea sarcinilor economice stabilite de partid pentru 1974... Așa s-ar putea defini pe scurt obiectivele marii întreceri, în care s-au angajat muncitorii din fabricile și uzinele țării, salariații gospodăriilor de stat și țărani din cooperativele agricole de producție, cercetătorii și proiectanții din institutele științifice, mecanicii de pe locomotive și șoferii din întreprinderile de transporturi auto — zeci de mii, sute de mii, milioane de oameni ai muncii din Republica noastră.

O gigantică și unanimă încordare a forțelor, pentru transpunerea în viață a programului de dezvoltare economico-socială a țării, elaborat de Congresul al X-lea și de Conferința Națională ale partidului, a hotărârii Plenarei comune a C.C. al P.C.R. și Consiliului Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale din noiembrie 1973, a sarcinilor subliniate cu acest prilej în cuvântarea rostită de tovarășul Nicolae Ceaușescu.

De ce tocmai în 1974 această mobilizare a energiilor și capacităților de creație a celor ce muncesc? Deoarece 1974 este nu numai un an deosebit de important pentru realizarea cincinalului înainte de termen — pentru creșterea eficienței întregii activități economice, ci și anul în care vom sărbători trei decenii de la eliberarea patriei, anul în care va avea loc Congresul al XI-lea al partidului.

Desfășurată sub conducerea organelor și organizațiilor de partid, întrecerea pentru depășirea planului vădește marile virtuți ale celor care s-au angrenat în ea: patriotism fierbinte, abnegație și entuziasm în îndeplinirea sarcinilor trasate de partid, efort continuu al dezvoltării și perfecționării, inițiativă, competență, disciplină, spirit gospodăresc...

Virtuți majore în slujba unei cauze majore!

INDUSTRIA EXTRACTIVĂ

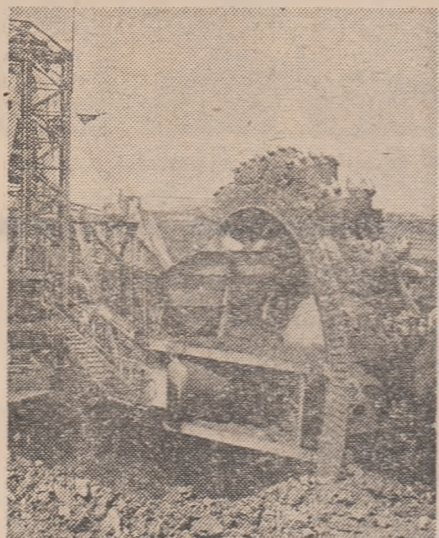
Cea mai mare exploatare carboniferă

Pentru a expedia consumatorilor cele 37 milioane de tone de cărbune pe care e vor extrage anul acesta, carierele de cărbune Ekibastuz din nord-estul Kazahstanului ar avea nevoie de 620 000 de vagoane de cale ferată. Lungimea imaginării garniturii de tren ar trece de 1 000 de kilometri, cu alte cuvinte ar acoperi distanța Leningrad—Vladivostok. Dar spre sfârșitul cincinalului (1971—1975) volumul extracției va crește și mai mult; va ajunge anume la 56 milioane de tone de cărbune anual.

Adâncurile zăcămintelor de la Ekibastuz ascund, conform unor calcule stimative, circa 12 miliarde de tone de cărbune repartizate pe o suprafață de 160 de kilometri pătrați. Caracteristicile zonei sînt dispunerea zăcămintului la mică adîncime și grosimea impresionantă a straturilor: 180 de metri. În carierele de la Ekibastuz lucrează circa 100 excavatoare de diverse tipuri, între care cinci cu o productivitate de

1 000 și două de 3 000 de tone de cărbune pe oră.

Prin utilizarea unor metode moderne de extracție s-a izbutit o creștere sensibilă a productivității muncii și o micșorare considerabilă a prețului de cost al cărbunelui. În clipa de față, cărbunele extras la Ekibastuz pune în funcțiune șaptesprezece termocentrale electrice din Kazahstan, Ural și Siberia cu

Unul din cele două excavatoare cu o capacitate de 3 000 tone de cărbune pe oră
Foto: I. Kuidin (A.P.N.)

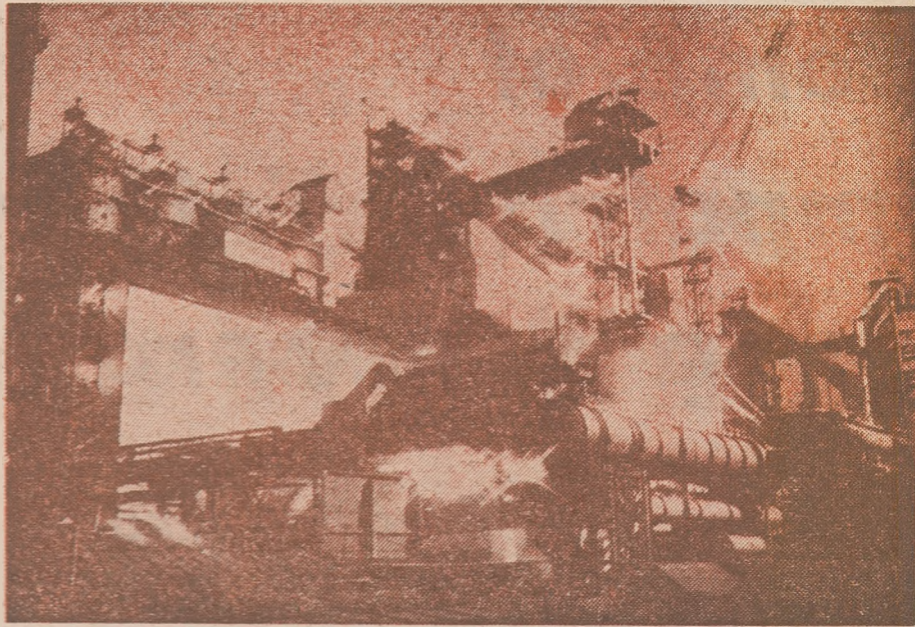
o putere totală de peste opt milioane de kilowați.

La sfârșitul cincinalului, combinatul „Ekibastuzugol“ va fi cea mai mare întreprindere de extracție a cărbunelui din Uniunea Sovietică.

CULTURI PUȚIN OBȘNUITE

Jenșenul se mută în Kazahstan

Faimosul jenșen din Extremul Orient, cunoscut pentru proprietățile sale terapeutice, își extinde aria de cultură în Kazahstan. Într-adevăr, după experiențe minuoase, s-a ajuns la con-

Furnal cu o capacitate de 1 500 000 de tone de fontă anual (intrat recent în funcțiune la Combinatul Orsko-Halilovsk din Uralul de sud)

cluzia că jenșenul ar putea crește și la poalele munților Tian Șan. Cultivat la altitudinea de 900 de metri, el a început să înflorească și să dea roade în al treilea an după plantare. Rădăcinile de jenșen au fost hrănite suplimentar. Pentru prevenirea îmbolnăvirii, ele au fost tratate cu hipermanganat, iar pentru a le proteja împotriva înghețului au fost acoperite iarna cu ierburi și frunze uscate.

ANTIPOLUANȚI

Soarele curăță mările

În ciuda legilor tot mai severe care interzic navelor să-și curețe rezervoarele de combustibil în larg, mările și oceanele continuă să sufere de pe urma acestei operații. În plus, avariile și accidentele, mai mici sau mai mari, ale petrolierelor și sondelor care extrag țiței submarin contribuie la agravarea poluării. De cînd a răsunat primul semnal de alarmă, numeroși cercetători se întrec de aceea în a căuta un mijloc realmente eficace de îndepărtare a peliculei de hidrocarburi așternute pe ocean.

Una din ultimele metode preconizate recurge la proprietatea razelor solare de a descompune petrolul. Într-adevăr, radiația solară transformă treptat hidrocarburi din țiței în compuși chimici inofensivi sau foarte puțin nocivi pentru flora și fauna marine. Cum se face însă că marea neagră persistă chiar și la latitudini și în anotimpuri insorite? Razele solare care ajung la suprafața oceanului au o lungime de undă mare și hidrocarburi le absorb greu; în consecință, pînă să se descompună, pelicula de țiței are tot timpul să provoace ravagii. Trebuie deci grăbit procesul de descompunere. Or, recent s-a constatat că, introduse în petrol, unele substanțe fotosensibile absorb radiația cu lungime de undă mare și se descompun în grupuri de atomi, și anume în radicali liberi, ce atacă petrolul desfăcîndu-l în produși volatili sau solizi, care se pierd în atmosferă și, respectiv, cad la fund.

Procedeele se află abia în stadiul experimental, dar specialiștii își pun mari speranțe în el. Astfel, o peliculă de petrol cu un foarte mic adaos de particule fotosensibile s-a dispersat foarte repede, în timp ce pelicula martor, fără adaos, plutea încă pe apă la zece zile după începutul experienței. Cu toate acestea, metoda nu pare să fie eficace în toate cazurile. Pînă acum peliculele subțiri s-au dovedit mult mai sensibile decît cele groase. De asemenea, eficacitatea particulelor fotosensibile depinde de natura lor, dar și de cea a hidrocarburilor care le conțin.

CE SE DISCUTA

Asaltul unei lumi uitate

Cînd rigurile iernii se fac mai puternic simțite, grija noastră — dacă depășește confortul personal și familial — se îndreaptă asupra animalelor și plantelor din jur, iar apoi, dincolo de prezențele neînsuflețite, asupra apelor. Solul pe care călcăm nu ni se pare că ar avea vreo legătură cu încrîncenarea gerului (cel mult ca figură de stil în proverbul „ger de crapă pietrele“...). Și totuși, solul are un stil de comportare termică diferită în funcție de vară sau iarnă. Dar o „participare“ realmente dramatică la variațiile de temperatură o are mai ales în ținuturile de mijloc, nord și răsărit ale Uniunii Sovietice. Solul este acolo mereu înghețat (așa-numitul permafrost) de la 2 metri pînă la 500—600 metri adîncime! Este un fenomen de amploare gigantică, dacă ne gîndim că jumătate din teritoriul U.R.S.S. și un sfert din aria continentală a Terrei se află în această stare. Sondaje recente au arătat că, pe la 1830 metri adîncime, în acest permafrost există roci ce conțin petrol, dar temperatura coboară — respectiv 3° Celsius — îngreunează enorm mișcarea prețiosului lichid din cauza viscozității crescute. Dacă s-ar izbucni o încălzire artificială a straturilor ce conțin petrol, acesta ar putea țîni spre exterior. Specialiștii în materie s-au gîndit la utilizarea legilor geotermice. Așa se face că în ultimii ani au apărut noi capitole ale științei ca, de pildă, „termodinamica solurilor înghețate“, „geocriologia“, „mecanica permafrostului“, „hidrologia de adîncime“. Odată cu ele, omul a pornit sistematic, meticolos la cucerirea adîncurilor înghețate. Vara trecută, metalurgiști, constructori, mineri, petroliști, geologi, hidrologi etc. s-au întrunit în Conferința internațională a solului înghețat, organizată sub auspiciile Institutului de permafrost din Yakutsk. O ilustrare a modului în care îndrăzneala și ingeniozitatea omului transformă uriașele piedici ridicate de natură în avantaje este utilizarea permafrostului la progresul procedeelor inginerești de ridicare a construcțiilor de mare stabilitate: solul în care sînt plasate temelile este menținut înghețat pe toată durata exploatarei. Întrucît rezistența sa e cu atît mai mare cu cît temperatura e mai joasă. În materie de construcții miniere, acest lucru permite lucrări fără consolidări speciale, asigură emisiuni reduse de gaze în puțurile de mină și micșorează pericolul de incendii. Cine răsfoiește paginile dărilor de seamă ale Conferinței care evocă perspectivele exploatarei unor imense bogății: petrol, aur, diamante, diverse minereuri feroase și neferoase etc. poate încerca senzația că parcure descrierea unor comori din „O mie și una de nopți“. Deși sînt redactate într-un stil sobru, reținut, conținînd o geografie nouă de o amploare inimaginabilă, aceea a unor adîncuri ce păreau împietrite în veșnicia inutilității.

Complot împotriva Tribunalului de la Nürnberg

Eșecul operației „Edelweiss”

Cînd intrați în încăperea sumar mobilată în care erau luate interogatoriile, zăreați în primul rînd cele două becuri puternice fixate de o parte și de alta a biroului și îndreptate spre omul care ședea în fața acestuia.

Acum becurile erau stinse. Pe scaun stătea un bărbat uscățiv, cu fața prelungă îmbrăcat într-o haină de piele cenușie. Cînd în cameră au intrat doi militari americani: un căpitan și un sergent, omul a sărit de pe scaun și a bătut din pînterî.

— Dați-mi voie să mă prezint — a rostit el grășiat.

— Lasă asta! I-a oprit căpitanul Clinton Quin, șeful secției din Nürnberg a serviciului de contraspionaj american. Așteaptă să fii întrebat. După care a făcut un semn cu mina asistentului său, sergentul Joe Stevens, din care rezulta că putea aprinde cele două becuri și să se pregătească să ia note.

Bărbatul din fața lui părea să aibă circa 50 de ani și, după haina de piele, părea ofițer.

— Numele și prenumele, s-a adresat apoi căpitanul, din întineric, interlocutorului.

— Harold Erich Steinbronn. Am venit de bunăvoie să...

— Răspunde numai la întrebările mele!

— Am înțeles, a încuviințat Steinbronn, deși nu-și putea explica tratamentul la care era supus.

— Data nașterii?

— 4 aprilie 1894.

— Locul?

— Stettin. În Pomerania.

— Ce-ai fost înainte?

— Sturmbahnführer la Direcția generală a Serviciului de siguranță al Reichului (S.D. — N.R.).

— Prea vag.

— Am lucrat la Secția VI-S.

— Uniunea Sovietică?

— Da.

— Ai făcut parte din SS?

— Da.

— Și acum, ce te-a adus la noi?

— Am venit la dv. ca să vă informez că împotriva Tribunalului internațional se urzește un complot.

— Bravo, a exclamat căpitanul. La serviciul de contraspionaj american se prezintă un Sturmbahnführer SS și se conspirează un complot. Splendid... Dar de ce face Sturmbahnführerul asta?

— Vreau să previn o vărsare de sânge inutilă, a răspuns incurcat ofițerul german. Iubesc dreptatea. Întotdeauna eu...

— De ce-și trădează totuși un Sturmbahnführer camarazii?

— Nu-mi sînt camarazi.

— Bun... Atunci de ce vrei să denunți niște complotiști? Spune drept!

— În primul rînd pentru că dreptatea pentru mine...

— ...și în al doilea rînd?

— M-am gîndit, a început să se bîlbîie Steinbronn, că eu... probabil... peste cîțva timp am să compar în fața tribunalului. Și mi-am spus că eu... că dv... poate...

— ...am să-ți dau o caracterizare bună? Grozavă idee! Pentru dumneata, dar nu și pentru mine.

— Mi-am spus că lucrul o să vă intereseze.

— Ce știi despre ipoteticul complot?

— Am auzit o discuție. Doi bărbați vorbeau despre asta.

— Unde?

— La Landshut. Într-un mic restaurant. I-am uitat numele. Dar am să mi-l amintesc.

— Despre ce vorbeau cei doi?

— Discutau planul complotului. Foloseau expresii ca „luarea cu asalt a sălii Tribunalului”, „grenade de mină”. Au rostit numele lui Kaltenbrunner. Asta am auzit clar. Restul mi-a fost greu să înțeleg, întrucît vorbeau iacel, iar în restaurant era gălăgie.

— Asta-i tot?

— Nu. Am intrat în discuție. Mi-am declinat calitatea de Sturmbahnführer și am spus că ceea ce auzisem îmi suridea.

— Și ei cum au reacționat?

— La început li s-a părut suspect. Mi-au luat un scurt interogatoriu. Dar apoi s-au arătat dispuși să discute deschis cu mine.

— Da? Și ați discutat?

— Din păcate nu. Pentru că tocmă atunci a intrat în restaurant un ins care i-a luat cu el. Era foarte grăbit. Nu știu unde s-au dus.

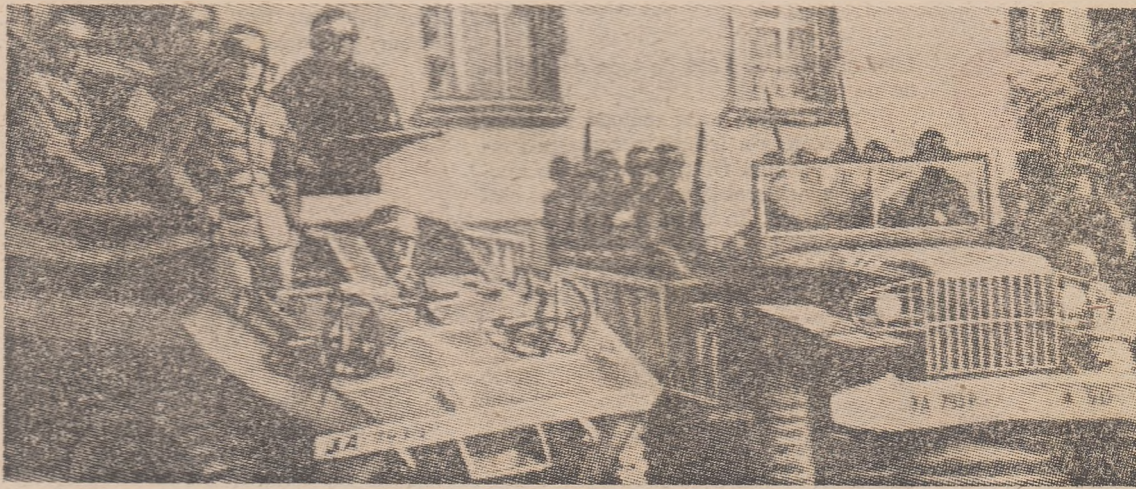
— I-ai mai văzut după aceea?

— Nu. Asta a fost alaiăieri.

ei omul care „își asumase răspunderea pentru toate acțiunile SS-ului”. Față de Göring nu aveau prea mare respect, dar, cum era acuzatul nr. 1, fostul mareșal al Reichului se transformase pentru ei într-o „figură simbolică”, care personifica cel de al treilea Reich. Complotiștii urmăreau zădărnicierea procesului.

Steinbronn i-a lăsat să înțeleagă că ar dori să participe la operație. Complotiștii au cerut timp de gîndire. De fapt, cîteva zile l-au ținut sub observație.

Așa cum se înțelesese cu Quin, Steinbronn a înștiințat serviciul de contraspionaj american că stabilise contactul

Clădirea, bine păzită, în care se judeca procesul marilor criminali de război

— Și ieri ce-ai făcut?

— Ca să ajung de la Landshut la Nürnberg mi-au trebuit două zile. Că trenurile nu circulă.

— Cu ce ai călătorit?

— Cu mașină de ocazie.

— I-ai putea descrie pe cei trei?

— Da.

Quin s-a ridicat de la birou, s-a apropiat de fereastră și a rămas puțin pe gînduri. Apoi i-a făcut un semn convențional lui Stevens, un semn care voia să spună că vizitatorul lor era arestat. Steinbronn a fost ținut cîteva zile sub pază, după care a fost trimis la Landshut ca momeală care își risca fără să știe viața.

Evident, Clinton Quin l-a pus pe fostul ofițer SS sub urmărire. Richard Bilsteiner, fost funcționar la poliția judiciară din Nürnberg, care fusese trimis pe urmele lui, îl ținea pe Quin la curent cu desfășurarea evenimentelor.

Un foc de armă

la kilometrul 2

După o săptămînă, Steinbronn a izbutit să stabilească contactul cu indivizii pe care-i cunoscuse la restaurant. Era vorba despre Ulrich Leinz și Bruno Peters, foști ofițeri SS. Acum făceau parte din grupul de luptă subversiv „Edelweiss”, care pusese la cale atacarea Tribunalului de la Nürnberg și eliberarea a trei deținuți: mareșalul Hermann Göring, comandantul suprem al aviației celui de al treilea Reich, Ernst Kaltenbrunner, Obergruppenführer SS, șeful Direcției generale a Siguranței Reichului, și Arthur Seiss-Inquart, Reichskommissar în Olanda ocupată. (Alegerea căzuse asupra lor din mai multe motive. Complotiștii vedeau un model în Seiss-Inquart, SS-ist care își câștigase faimă din cauza „nestrămutatei fermități” de care dăduse dovadă în țara aflată sub ocupație. Kaltenbrunner, șeful S.D.-ului, era pentru

cu membrii grupului „Edelweiss”. Curînd, a venit la el Peters.

— Prietenul meu vă așteaptă, i-a spus acesta. Vrea să stea de vorbă cu dv. despre ce aveți de făcut.

— Unde?

— În valea Isarului, pe șoseaua München, la kilometrul 2. Dar mai întîi să vă încredințați că nu vă urmărește nimeni.

Era joi, 24 ianuarie 1946.

Steinbronn a respectat întocmai instrucțiunile. Bilsteiner l-a urmărit o bucată de vreme fără să fie observat, după care însă l-a pierdut din vedere.

Fostul ofițer SS s-a apropiat de stilul indicat, de unde l-a văzut ascuns în tufisuri pe Peters, care i-a făcut semn să coboare. Acolo s-a trezit față în față cu Hauptsturmführerul SS Leinz, conducătorul grupului subversiv „Edelweiss”.

— Recunoaște că ne urmărești!

— Eu? a întrebat alb ca varul Steinbronn.

Leinz a făcut un pas spre el. Ținea o mină în buzunarul pantalonului, exact pe pistol.

— E inutil să negi.

— Eu... nu! a îngăimat Steinbronn căruia îi pierise glasul.

— De cînd un Sturmbahnführer este laș? Recunoaște!

— Da, a răspuns Steinbronn. Recunoaște. Dar am fost silit de serviciul de contraspionaj. Jur.

În aceeași clipă Leinz a apăsat pe trăgaci, fără să scoată revolverul din buzunar. Dealtfel îl înfășurase din timp într-o cîrpă ca să-i mai amortizeze zgomotul. Steinbronn s-a prăbușit ca fulgerat pe frunzele ude. Leinz și Peters au acoperit cadavrul cu pămînt, crengi și pietre și s-au făcut nevăzuți. Leșul a fost descoperit abia peste cîteva săptămîni de o bătrînă.

În cursul următoarelor luni Leinz și-a mărit grupul pînă la șapte inși. Acum urmau să găsească o femeie inteligentă, care să știe să păstreze un secret și să-i poată ajuta pe complotiști chiar cu riscul vieții. Și Leinz a izbutit să

reportaj
reportaj reportaj
portaj reportaj repor
taj reportaj reportaj re
reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repo
j reportaj reportaj reportaj
ortaj reportaj reportaj repor
aj reportaj reportaj reportaj r

găsească omul potrivit: Gisela Zilinski, o femeie frumoasă în vîrstă de 30 de ani. Era fiica unui Brigadenführer SS care fusese arestat. Cînd Leinz i-a făgăduit că-i va elibera tatăl din lagăr, ea a acceptat să facă tot ceea ce i se cerea.

Pregătirea atacului

La 23 mai 1946 tot grupul: șapte bărbați și o femeie, a plecat pe rînd la Nürnberg. Rolul principal îl avea Gisela. Ea trebuia să ia legătura cu un tânăr locotenent din unitățile de pază americane și, datorită lui, să cunoască situația din clădirea Tribunalului. Locotenentul Bob Hammersmith, în vîrstă de 22 de ani, era cum nu se poate mai potrivit. Timiditatea-i înnăscută față de reprezentanțele sexului slab îl făcea să se simtă stingher printre tovarășii lui.

Gisela și-a atins ușor scopul. În ciuda ordinului care interzicea categoric trupelor americane să ia contact cu germanii, ea a izbutit să atragă atenția lui Bob. Și, după ce-a făcut rost de o legitimație falsă de culoare galbenă pentru ședințele Tribunalului militar internațional, a putut urmări procesul din tribuna presei. Bob era unul din cei care răspundeau de paza pe coridoare.

Într-o zi, după terminarea unei ședințe, ea a făcut în așa fel încît, în curte, Bob să o lovească cu jeepul lui. A urmat o frîmărească. Gisela a căzut abil. El a ajutat-o să se ridice.

— Mă tem că mi-am luxat piciorul, s-a lamentat Gisela.

Locotenentul n-a avut încotro și i-a propus s-o ducă acasă cu mașina. Apoi s-au înțeles să se înfilnezească în seara următoare. Pentru că Bob să nu aibă neplăceri, s-au întîlnit la dînsa acasă. Avea o cameră mică și întunecoasă, într-o casă pe jumătate dărîmată de pe Frauenholzstrasse, lângă cimitirul Sf. Johann. Camera era a unui agent al lui Leinz.

De atunci s-au văzut aproape în fiecare seară. Bob socotea cunoștința cu Gisela cel mai mare succes din viața lui. După numai cîteva zile era definitiv cucerit de ea.

Apoi a sosit seara în care Gisela a trecut la îndeplinirea misiunii. În timp ce Bob dormea dus, dînsa i-a scos cu grijă din buzunarul pantalonilor inelul cu chei. După care s-a furișat în baie și a scos de pe inel două chei, cele mai importante: una de la ușile subsolului și bucătăriei, cealaltă — un șpeaclu pentru toate ușile care dădeau în coridoarele de lângă sala de ședințe. Cu ajutorul unei pile de unghii a lărgit puțin inelul ca să dea impresia că cheile căzuseră înfîmplător. Apoi s-a întors în cameră și a vîrît iar cheile în buzunarul lui Bob.

La 11 seara Bob trebuia să se întoarcă la unitate. Gisela l-a trezit cu un sărut. Locotenentul s-a îmbrăcat repede și, în prag, i-a urât în șoaptă!

— Noapte bună, iubito!

A doua zi dimineața Gisela s-a dus la Leinz și i-a dat cheile.

(După „Za rubejom”)

(Va urma)

INTERVIU

Ochiul magic al lui Iusov

Pe platou e calmul personificat. Cel puțin așa pare pentru cineva din afară. Însă colegilor lui li se întâmplă să-l vadă și altfel, uneori furios ca un leu în cușcă. Necruțător cu sine însuși, e necruțător și cu ceilalți.

Vadim Iusov nu prea vorbește. Ca toți marii operatori, de altminteri. Pentru ei vorbește camera. De aceea caracterul lui Iusov se lasă mai bine descifrat în filme decât în conversația sa.

Camera lui Iusov este tragică și teribilă în „Copilăria lui Ivan“, vibrantă de armonie și limpezime în „Pășesc prin Moscova“, austeră și epică în „Andrei Rubliov“; ea capătă accente de cîntece gruzine în „Nu fi trist!“, pentru a se ridica deasupra Terrei în „Solaris“, făcîndu-ne să vedem ce frumoasă este

tele necesare. În artă trebuie să-ți cunoști limitele.

Primele încercări ale lui Iusov în cinema aveau într-adevăr un pronunțat caracter pictural. „Patinoarul și vioara“ — care i-a prilejuit prima sa întâlnire cu Andrei Tarkovski — este un film în culori pastelate. Dimpotrivă, „Copilăria lui Ivan“ este conceput în limitele unui grafism riguros, făcut din contraste de lumini și umbre. Pămîntul Rusiei, mutilat de război, pîrjolit. Și apoi același pămînt în amintirile copilului — scaldat de soare, presărat cu mere. Și cai minunați printre aceste mere. Această dorință de a picta realitatea, de a recrea suflul prîr vizibil și tangibil animă toate filmele lui Iusov.

— Important este adevărul celor ce

Număr periculos

PRIM PLAN

Actriță 100%

Valentina Titova își termina studiile la studioul Teatrului „Gorki“ din Leningrad cînd regizorul Vladimir Basov i-a propus să dea o probă de film. Tentația era mare, pentru că era vorba de rolul eroinei din povestirea „Viscolul“ de Pușkin. A acceptat deci, filmul a fost turnat și a rulat în 1965.

Apoi Valentina Titova a fost nevoită să abandoneze Teatrul „Gorki“, cu atît mai mult cu cît s-a căsătorit cu Vladimir Basov și s-a mutat la Moscova. Cinematograful o și „luase la ochi“ pe debutantă. Frumusețea ei discretă, feminitatea tandră nu lăsau nici o îndoială asupra catalogării noii actrițe eroină lirică. Pe bună dreptate, căci tînăra și frumoasa Maria Gavrilovna a ei era pușkiniană sută în sută.

Au urmat cîteva roluri în teatru, care îi deschideau o frumoasă carieră scenică și poate că așa s-ar fi întîmplat, dacă Vladimir Basov, regizor perspicace și soț iubitor, n-ar fi distribuit-o în filmul său în patru părți „Scut și spadă“. Valentina Titova a interpretat rolul Ninei, personaj derutant, o fată închisă în sine, cu o aparență inertă, dar animată de o mare forță interioară, cu care agentul sovietic face cunoștință într-o școală de spionaj germană și care devine ulterior colaboratoarea sa fidelă. Cu această ocazie s-a vădit pentru prima dată stilul propriu al Valentinei Titova — un stil foarte personal: o extremă economie de mijloace de expresie — mimică, gesturi, machiaj...

Pe neașteptate însă actrița face dovada unor calități total diferite în „Manejul“ (film pentru televiziune, realizat după o schiță de Cehov). Ea interpretează o tînăra femeie cu nuri care flirtează fără scrupule cu numeroșii-i admiratori chiar sub nasul soțului ei cam copticel.

În filmul, tot pentru televiziune „Viraj periculos“, după piesa omonimă a lui Priestley, a jucat-o pe Freda, frumoasa, inteligentă, puternică Freda, care știe să fie cinică, rea, crudă, care are conștiința banalității și a meschinăriei celor ce o înconjoară și a existenței ce o duc, dar care duce și ea aceeași viață și nu poate, nu vrea să și-o schimbe. Brusc însă această femeie mondenă, rece și calculată se descoperă ca o ființă foarte nefericită, capabilă de un sentiment sincer și adevărat.

Acum, Valentina Titova se află din nou pe platou. Vladimir Basov turnează „Nailon sută la sută“. Este un vodevil. Inga Fiodorovna, soția unui avocat, frumoasă și proastă, cu pretenții artistice, dar în realitate preocupată numai de toaletele ei — aceasta-i noua ipostază a actriței.

UN FILM ÎN FILM

Efect nocturn

Există prestidigitatori care-și dezvăluie secretele înainte de a-și prezenta numărul. Ei nu-și întemeiază succesul pe un ipotetic mister, ci pe uimirea pe care o stîrnete neobișnuita agilitate a degetelor lor. Același lucru a încercat să-l facă și Truffaut, cu ultimul lui film „La nuit américaine“. (Noaptea americană). Titlu care ar trebui însă mai degrabă tradus cu „Efect nocturn“. Căci în jargonul cineaștilor francezi, „nuit américaine“ este o expresie tehnică, o manieră de a filma la lumina

de zi cu un filtru special care, pentru spectatori, sugerează un efect nocturn. Este un truc care permite unor oameni ca Truffaut nu să deformeze realitatea, ci dimpotrivă s-o facă mai sensibilă.

Truffaut știe perfect la cită „minciună“ trebuie să facă apel pentru a spune adevărul. Și a vrut să arate și spectatorilor această „minciună“ cinematografică într-o experiență inedită. Încît subiectul „Efectului nocturn“ este turnarea unui film imaginar cu titlul „Je vous présente Pamela“ (V-o recomand pe Pamela). Truffaut interpretează în acest film din film rolul unui regizor, pe nume Ferrand. De fapt el a mai jucat într-un film, dar de astă dată a ținut evident s-o facă spre a-și exprima poziția sa față de cea de-a șaptea artă. Poziție pe care Ferrand o sintetizează în aceste cuvinte: „Ce-i mai important, filmul sau viața? — Pentru mine filmul, dar accept alt răspuns“.

Căci, la drept vorbind, pentru Truffaut filmul și viața merg mîna în mîna, cum ne-a arătat de atîtea ori cînd s-a dovedit un excelent observator al vieții. Cum se dovedește de altfel și în „Efect nocturn“, numai că personajele sînt acum imprumutate din lumea filmului: regizorul, actorii — o vedetă și un debutant, actori și actrițe pe cale de-a îmbătrîni — secretari de platou, electricieni, mașiniști. Pe scurt, oameni care fac parte dintr-o lume despre care se crede, în genere, că-i usuratică și în jurul căreia s-a creat o adevărată mitologie.

Truffaut îi prezintă în viața cotidiană, dar într-o lumină la fel de fascinantă. Un personaj din film spune, de pildă, că a auzit nenumărate anecdote despre cutare sau cutare actor, dar niciodată că, atunci cînd filmează, respectivul trebuie să se scoale la 6 jumătate dimineața și să muncească 14 pînă la 16 ore pe zi. Ceea ce Truffaut nu spune, dar lasă să se înțeleagă este că actorii de cinema pot fi socotiți niște privilegiați numai în măsura în care fac o meserie pe care o iubesc. „N-am să renunț niciodată la un film pentru un bărbat, dar n-aș putea să jur că n-aș renunța la un bărbat pentru un film“, spune secretara de platou la sfîrșitul filmărilor la „Pamela“. Această declarație de dragoste pentru arta filmului dă tonul întregului „Efect nocturn“.

Truffaut ignoră — se pare cu bună

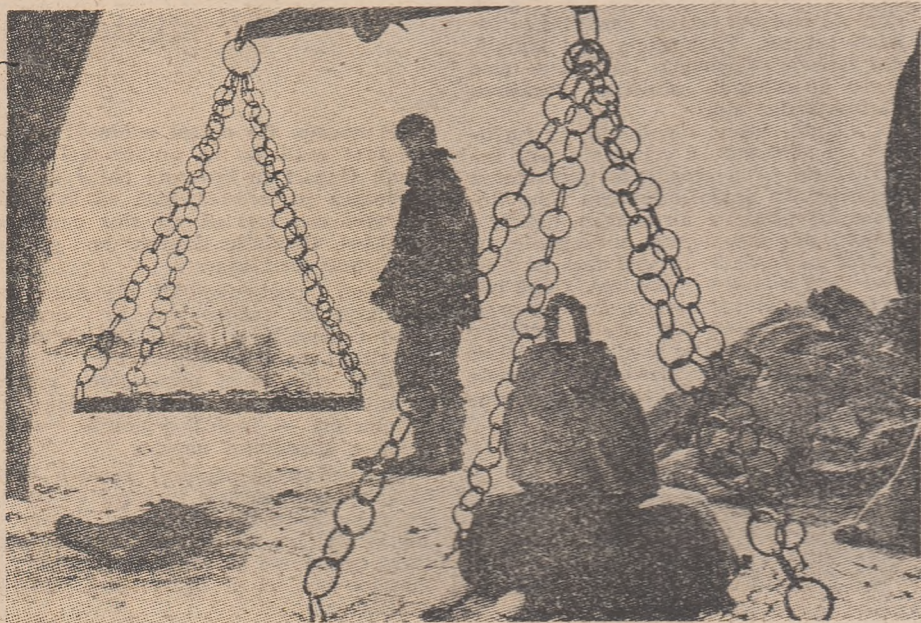
O declarație de dragoste pentru cea de-a șaptea artă

știință — că lumea filmului nu este o lume închisă, ci determinată de orînduirea socială în care ia naștere. Dacă e vorba din parte-i de naivitate sau viclenie e greu de spus; ceea ce este sigur însă e că și povestitorii de basme spun ceva despre lumea în care trăiesc.

REFLECTOR

■ După o lungă carieră teatrală, piesa „Talentie și admiratori“ de Aleksandr Ostrovski va fi ecranizată. Regizorul viitorului film, I. Annenski, se pregătește inteas.

■ Regizorul lituanian Vitas Zalakiavicius lucrează la un film în două părți inspirat din proza lui Friedrich Dürrenmatt, „Pana de motor“.

Secvență din „Andrei Rubliov“

planeta noastră și obligîndu-ne să contemplăm mai de aproape omul de pe Pămînt. Avînd la activ asemenea opere remarcabile, Iusov nu încetează să caute, să caute și iar să caute.

— Nu cred că sînt încă un artist format. Căutările nu au sfîrșit. Nici gustul, înclinațiile mele nu sînt constante. Turnez fiecare film în alt fel. Ceea ce contează e autenticitatea, puterea de convingere.

Iusov evocă etapele drumului care l-au condus îndărătul camerei. Copilăria sa a coincis cu perioada antebelică și și-a petrecut-o în împrejurimile Leningradului. Copilul de atunci visa să se facă ba vînzător de înghețată, ba aviator. Pasiunea pentru cinema a contractat-o brusc.

La Institutul de cinematografie s-a înscris la clasa lui Boris Volcek, care împreună cu Anatoli Golovnia au fost marii săi mentori.

— La Institut interesul meu pentru cinema s-a dezvoltat, dar n-a luat o formă definitivă. Faptul de a intra în acest institut, și anume la facultatea de operatorie, concorda cu o dorință încă inconștientă. Am fost iatoddeauna atras de pictură și mai sînt și astăzi. Însă nu mi-a fost dat să practic artele plastice „pure“. Nu am cînd și nu am nici da-

arta
ca arta arta
, arta arta arta
arta arta arta arta
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta ar
arta arta arta arta arta
ta arta arta arta arta art
arta arta arta arta arta :

se pețec pe ecran, indiferent de genul filmului și de circumstanțe. În ultimul timp sîntem adesea confrunțați cu circumstanțe incredibile. Autenticitatea este necesară și în cazul lui „Andrei Rubliov“, care evocă o epocă necunoscută și revolută, și în cazul filmului de anticipație „Solaris“ sau în cazul lui „Huckleberry Finn“, ecranizare după binecunoscuta operă a lui Mark Twain.

„Andrei Rubliov“ reprezintă misterul, în ambele accepții ale cuvîntului. Munca noastră ne-a permis să pătrundem pe un tărîm realmente misterios. Misterul ascuns în operele lui Rubliov ne interzicea să folosim o plastică a banalului, a cotidianului. Ne-am străduit să creăm echivalentul unei epoci la drept vorbind necunoscute. Plastica era dictată de metoda analogiilor. Natura intactă, omul venit din adîncul secolelor, monumentele de arhitectură veche reprezintă pentru oamenii din epoca noastră un tezaur inestimabil. De pe aceste poziții am abordat tema.

În final, ochiul scrutător al camerei lui Iusov rămîne singur față în față cu operele lui Rubliov. Frumusețea liniilor, jocul culorilor, trecerea de la seninătate la frenezie — camera detaliază pictura scorjită, pe alocuri ștersă, încercînd parcă să străpungă straturile secolelor. Nu ne putem împiedica să comparăm acest final al filmului „Rubliov“ cu ultimele imagini din „Solaris“ — pămînt ancestral, fotografiat de Vadim Iusov cu o tandrețe cuceritoare.

Pămîntul, viața, filosofia existenței — acestea sînt temele filmelor lui Iusov, indiferent de materialul lor.

— Imi iubesc toate filmele. Numai că trebuie să privim adevărul în față: filmul în ansamblu nu depinde de operator. Esențiale sînt dramaturgia, concepția regizorală. Înțeleg perfect că „Pășesc prin Moscova“ și „Rubliov“ se situează la niveluri calitative diferite. Ceea ce nu înseamnă că pe primul mi-a fost mult mai ușor să-l fac. „Rubliov“ a cerut un efort mai mare, e drept, dar și materialul oferea mai mult. În această ordine de idei nu știu de ce se crede că un scurt-metraj este mai ușor de realizat. Aș spune că din contră. Tehnicile rămîn aceleași, însă gradul sporit de concentrare cere eforturi mai mari. Munca e muncă. De aceea mai spun o dată că scenariul, ideile și talentul regizorului contează enorm.

Iuri Șiriaev

PSIHOLOGIE

Mai raționali decât se crede

„O sută de mii de oameni cuprinși de panică!” Așa suna unul din titlurile articolelor apărute în ziare acum câțiva ani, când un uragan cumplit a devastat coasta atlantică a Americii de Nord. Un studiu făcut ulterior a arătat însă nu numai că populația evacuată n-a fost cuprinsă de panică, ci și că indicele accidentelor — elocvent în asemenea împrejurări — a fost extrem de mic: numai 0,6 la sută din evacuați au suferit în vreun fel de pe urma accidentelor de circulație și nimeni nu și-a pierdut viața, cu tot exodul de automobile și alte vehicule.

Căci, în ciuda primelor impresii, în cursul calamităților naturale oamenii nu au de obicei un comportament irațional, haotic. Aceasta este concluzia la care a ajuns un grup de sociologi după zece ani de cercetări. În general, locuitorii zonelor sinistrate colaborează și acționează mult mai rațional și mai eficace decât s-ar crede, iar autoritățile ar trebui să le acorde credit în această privință. La Florența, de pildă, în toamna anului 1963 oficialitățile orașului au fost informate că riul Arno crescuse dincolo de cota de inundație și că revărsarea era iminentă. Cu toate acestea ele nu au întreprins nimic, de seamă că populația orașului va intra în panică. Ce s-a întâmplat, se știe. În noaptea de 4 noiembrie, mulți cetățeni s-au trezit plutind cu paturile pe apă care năvălise în case. S-au pierdut vieți omenesti, bunuri private și publice, inclusiv inestimabile opere de artă din muzeele Florenței. Probabil că dezastrul ar fi fost mult mai mic dacă s-ar fi dat alarmă din timp. Dar s-ar părea că autoritățile orașului s-au lăsat induse în eroare de convingerea foarte răspândită că, în fața unei calamități naturale, oamenii intră în panică.

Chiar dacă ia naștere, panica este limitată. În cazurile studiate n-a cuprins mai mult de 30—40 de inși. Într-un mare incendiu, în cursul căruia s-a produs oarecare panică, marea majoritate a oamenilor au reacționat rațional.

Multe din cele 498 de victime au murit asfixiate la locul lor înainte de a-și da seama de pericol. Expertiza medicală a stabilit că mai puțin de un sfert din decese au fost provocate de panică. Iar cei care s-au salvat și-au căutat cea mai bună cale, pe care au folosit-o mai mulți laolaltă; deci au raționat.

Victimele calamităților naturale nu sînt neajutate; în general ele își organizează singure evacuarea, cazarea etc.

Panica se produce numai într-un concurs de împrejurări neobișnuite: senzația cuiva de a fi închis singur într-un spațiu limitat, inexistența oricărei posibilități de ieșire, amenințarea directă, survenirea brusc, de a-și pierde viața, părăsirea de către ceilalți. Or, această asociație de condiții nu se întâlnește în cursul marilor calamități. Ceea ce se întâmplă de obicei este mai puțin dramatic decât în cărți și filme, deci și mai liniștitor.

Nu numai că locuitorii nu părăsesc localitatea sau regiunea sinistrată cuprinși de panică, dar cei mai mulți nici măcar nu pleacă (66—96 la sută, în cazurile cercetate). În general cei care se refugiază sînt turiștii și locuitorii temporari. Rezidenții stabili nu pleacă, pentru că au învățat să accepte urmările uraganelor, inundațiilor etc. Vremea și capriciile ei ajung să facă parte din modul lor de viață. La nivel individual, cînd constată singuri sau cînd sînt preveniți că se apropie un dezastru, oamenii apreciază mai întîi veridicitatea informațiilor și pericolul pe care l-ar reprezenta calamitatea pentru ei înșiși și abia după aceea hotărăsc dacă merită să-și părăsească casa.

De obicei se crede, de asemenea, că un cataclism îi lasă pe oameni uluiți, șocați, înlemniți, incapabili să facă față situației, reacții care sînt grupate sub denumirea de „sindrom de calamitate”. Dar sociologii afirmă că, în cel mai rău caz, numai o foarte mică fracțiune a populației vedește aceste simptome, care nu durează dealtfel decât cîteva minute sau ore, pînă cînd oamenii se

orientează. Ceea ce este socotit drept zăpăceală, nu este de fapt decît procesul de adaptare la noua situație. Chiar dacă unii își pierd pofta de mîncare, dorm prost și au dureri de cap, aceste reacții nu le afectează voința și capacitatea de a colabora la operațiile de salvare și ajutor. Cetățenii unui oraș devastat de un uragan au izbutit, singuri și fără ajutorul autorităților, să salveze și să transporte la spital, în 3—4 ore, aproape trei sferturi din cele 927 de victime. Într-un oraș inundat administratorul unui spital a aflat că pericolul era maxim în cartierul în care-și avea locuința. Nici nu s-a gîndit însă să-și părăsească munca, pentru a afla ce se întâmplase cu familia lui. O anchetă care a cuprins 3000 de cadre organizatorice și rapoarte asupra purtării a mii de alți salariați nu a depistat nici un singur caz de părăsire a unei responsabilități importante.

Aparent, calamitățile ar trebui să favorizeze oportunismul și egoismul. Dar de obicei se întâmplă invers. Victimele unei calamități sînt solidare și se ajută între ele. Nenorocirea vine din afara colectivității, așa încît oamenii se concentrează asupra unui obiectiv exterior, situație care-i mobilizează. Starea de urgență reclamă acțiuni care sînt în folosul tuturor. Problemele sînt simple, dar trebuie soluționate imediat — este vorba de salvarea răniților, curățirea dărîmăturilor etc.

Credința, foarte răspîndită, că furturile și alte acțiuni criminale s-ar înmulți este și ea greșită în majoritatea cazurilor. În orașul american New Orleans, devastat de un uragan, delictele majore, dar și spargerile și furturile, au scăzut cu peste 26 la sută față de aceeași lună a anului precedent. După părerea cercetătorilor scade de asemenea numărul sinuciderilor, al internărilor în secții de psihiatrie și al accidentelor. Ei combat energic ideea că victimele unui cataclism ar rămîne cu grave probleme afective și psihice.

TESTE

Antrenarea atenției

Psihologii folosesc deseori, pentru studierea și antrenarea ritmului psihic — în speță a vitezei mișcărilor de orientare și explorare vizuală — tabele cu cifre. Este vorba de tabele de cîte 5×5 pătrate în care sînt plasate la întîmplare cifre și numere de la 1 la 25. Subiectul trebuie să găsească, în ordine crescîndă, cifrele din fiecare tabel. Durata căutării este cronometrată.

La început se pot folosi cinci tabele pe cartoane de cîte 20×20 cm. În desenele de mai jos prezentăm cîteva variante de dispunere a cifrelor și numerelor din ele.

22	25	7	21	11
6	2	10	3	23
17	12	15	5	18
1	16	20	9	24
19	13	4	14	8

9	5	11	23	20
14	25	17	19	13
3	21	7	16	1
18	12	6	24	4
8	15	10	2	22

14	18	7	24	21
22	1	10	9	6
16	5	8	20	11
23	2	25	3	15
19	13	17	12	4

5	14	12	23	2
18	25	7	24	13
11	3	20	4	16
6	10	19	22	1
21	15	9	17	8

21	12	7	1	20
6	15	17	3	18
19	4	8	25	13
24	2	22	10	5
9	14	11	23	16

Un ins sănătos, cu atenția bine dezvoltată, va descoperi ordinea cifrelor și numerelor dintr-un tabel în 25—30 de secunde. Pe măsură ce se va antrena cu mai multe tabele, durata dezlegării lor se va micșora și ea treptat ajungînd — la unii subiecți obișnuți cu citirea rapidă — la 11—12 secunde. În alte cazuri, în schimb, timpul pierdut cu fiecare tabel depășește

șta știința știința știința
știința știința știința ști
șta știința știința știința
știința știința știința ști
știința știința știința ști
știința știința știința ști
știința știința știința
știința

mult norma. De obicei subiecții întirzie mai mult la un număr, cel mult două. Uneori se întâmplă chiar să le privească pe acestea fără să le vadă ori sînt convinși că nu sînt cuprinse în tabel. Celelalte numere le găsesc însă mult mai ușor.

Aceste particularități ale antrenamentului cu tabele sînt în același timp o dovadă a inegalității ritmului activității psihice. Faptul că durata căutării cifrelor și numerelor crește la ultimele tabele — al patrulea și al cincilea — indică o anume oboseală a sistemului nervos.

Oamenii total sănătoși rezolvă toate tabelele în același interval de timp. Pe măsură ce se antrenează, intervalul scade. La micșorarea duratei de timp contribuie și accelerarea mișcării globilor oculari și dezvoltarea vederii periferice.

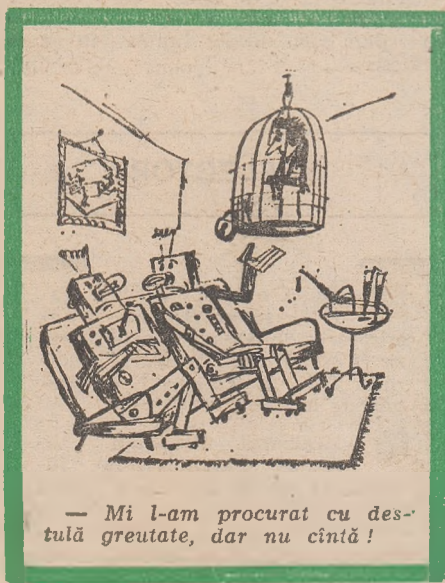
BIOFIZICĂ

Se pot regenera celulele iradiate?

La al patrulea Congres internațional de biofizică ținut în vara lui 1972 la Moscova, prof. B. Tarusov de la Universitatea din Moscova a prezentat un referat despre „Rolul reacțiilor de debut în boala de iradiație”. Referatul relatează, între altele, și această întîmplare ciudată. După o explozie atomică provocată de specialiștii francezi în Sahara, toate animalele de experiență au murit. Au rămas indemni doar șobolanii de nisip care trăiesc în această regiune. Cercetări ulterioare au arătat că rezistența acestor animale față de radiația ionizantă rezultă din capacitatea lor de a înăbuși în organism procesele de oxidare secundare.

În cadrul aceleiași reuniuni, un mare interes a stîrnit și lucrarea specialistului V. Korogodin, tot din domeniul luptei împotriva radiațiilor. Biofizicianul a căpătat dealtfel pentru această lucrare o diplomă de descoperitor.

Interesul pentru aceste probleme este ușor de înțeles. Într-adevăr, radiația este în momentul de față unul din cei mai înfricoșători și necruțători dușmani ai organismelor vii. Numai pereții foarte groși de plumb sau beton ne pot proteja împotriva „respirației” mortale a neutronilor, razelor gamma-ionilor grei. Căci orice organism viu ajuns în „bătăia” directă a unei puternice radiații ionizante este condamnat la moarte. Acest trist adevăr a fost, din păcate, verificat de nenumărate ori. Iar cu timpul s-a încetățenit părerea că astfel de afecțiuni ar fi ireversibile. În același timp, însă, în inimile specialiștilor s-a strecurat și o umbră de îndoielă: să fi fost natura chiar atât de neprevăzătoare, încît să lase viețuitoarele total dezarmate în fața pericolului radiațiilor? Oricine cunoaște uimitoarea capacitate a organismului uman de a-și reface țesuturile după arsuri, tăieturi și alte leziuni. De aceea — și-au spus specialiștii — nu se poate ca natura să fi lipsit total celulele de capacitatea de regenerare după iradiere.

— Mi l-am procurat cu destulă greutate, dar nu cîntă!

FIZIOLOGIE

O viață activă și înainte de naștere

După cum arată cercetări de ultimă oră, înainte de a se naște copilul nu este atât de pasiv și de izolat de lumea din afară cum se credea până acum. Uterul matern este o structură plastică care filtrează și amortizează, dar nu elimină excitațiile senzoriale venite din exterior.

Aparatul auditiv al fătului este supus unui antrenament intens. Dealtfel însuși uterul este un loc foarte zgomotos. Bătăile inimii mamei, pulsația singelui în artere și activitatea tractului diges-

acționează la excitațiile tactile. El se mișcă dacă e gâdilat în creștetul capului și strânge degetele dacă e mângâiat în palmă. Dacă simte înțepătura unui ac sau dacă în uterul mamei este injectată o soluție rece, se agită.

Deși nu există o confirmare categorică, se crede că nașterea constituie o experiență penibilă pentru copil. Examenologice au arătat că în timpul contracțiilor uterului membrele fătului sînt apăsată cu putere. Dacă se comprimă puțin capul unui nou-născut, cu o

În a doua jumătate a sarcinii, fătul începe să nu mai fie chiar la largul lui

tiv sînt în totală contradicție cu imaginea unei lumi întunecate și tăcută. Fătul aude un zgomot care se produce brusc într-o încăpere liniștită și tresare. El se agită, de pildă, cînd intervine un instrument de percuție (toba, să zicem) într-o piesă simfonică.

Fătul începe să-și miște membrele și trunchiul pe la două luni, dar mișcările lui devin suficiente de puternice pentru a fi transmise peretelui abdominal al mamei și resimțite de aceasta abia între lunile a patra și a șasea.

În uter nu domnește un întuneric total, însă lumina este totuși prea slabă pentru ca fătul să-și folosească ochii. Probabil că de aceea nou-născutul aude mult mai repede decît vede.

Unul din medicii care au studiat ani de zile viața prenatală afirmă chiar că fătul are o oarecare personalitate. „De parte de a fi un pasager inert — spune el — fătul dirijează în mare măsură sarcina. El este cel care asigură succesul endocrin al sarcinii, stabilește durata ei, hotărăște cum va trăi în timpul ei și cum se va prezenta la naștere”.

În timpul sarcinii fătul se mișcă din același motiv din care ne mișcăm și noi noaptea în pat — pentru a găsi o poziție confortabilă. În prima parte a sarcinii el are un „pat” mai mult decît comod: uterul e mare pentru dimensiunile lui și are forma unui glob. Se poate deci răsuci în orice direcție și poate chiar face tumbe. În a doua jumătate uterul capătă o formă ovală sau de ou, iar copilul este oarecum „prins” în axul longitudinal. Crescînd, ajunge să fie mai lung decît uterul, încît trebuie să-și strîngă picioarele. Dar tot nu e prea înghesuit pînă în lunile 7—8, cînd lichidul amniotic atinge volumul maxim.

După a 32-a săptămîină de viață intrauterină fătului îi vine tot mai greu să-și găsească o poziție confortabilă. Dacă cumva își impart „patul” doi sau trei frați, ei trebuie să se arate de-a dreptul ingenioși. Pentru a se muta cu capul în locul picioarelor, fătul se propulsează cu ajutorul acestora din urmă. Iar pentru a se întoarce de pe o parte pe alta, se răsucește în spirală. Interesant este faptul că după naștere devine incapabil să se rostogolească pînă pe la vîrsta de 3 1/2—5 luni. Explicația e foarte simplă: fătul trăiește „în suspensie” în lichidul amniotic, în timp ce nou-născutul are de luptat cu gravitația.

După părerea unor medici, fătul re-

presione infinit mai mică decît cea exercitată de o singură contracție, copilul protestează energic. Așa se explică probabil de ce primul somn după naștere este mult mai profund decît toate cele următoare.

Copilul se naște știind să înghită, dar fiind că pînă atunci a obținut o parte din hrană înghițind lichid amniotic. Știe de asemenea să sugă, căci tot timpul și-a supt degetele de la mîini și picioare, care s-au aflat în dreptul feței.

ZOOLOGIE

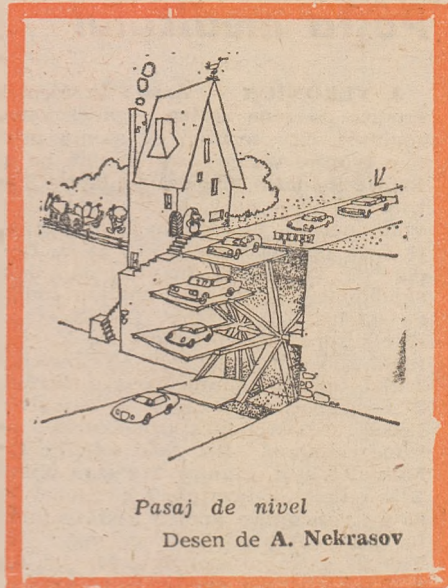
„Cartea roșie” dă alarma

Cînd, la o intersecție, vedem ochiul roșu al semaforului, știm că el înseamnă un avertisment sever pe care trebuie să-l respectăm ngăparat. Indiferent dacă sîntem mecanic de locomotivă, șofer sau simplu pieton. Tuturor, culoarea roșie ne ordonă: stop, nici un pas mai departe!

Secolul nostru a impus însă acest semnal și pentru reglementarea modului de utilizare a florei și faunei, care sînt tot mai mult amenințate cu dispariția. Într-adevăr, conform unor estimățiuni recente, în ultimii 370 de ani au dispărut de pe fața pămîntului 36 de specii de mamifere și 94 de specii de păsări. Alte circa o mie de specii sînt candidate la dispariție.

Fenomenul este în bună măsură determinat de anumite condiții naturale, de legi ireversibile ale evoluției, dar principalele cauze care îl accelerează sînt exterminarea animalelor sălbatice, patima vîntorii, setea de ciștig.

Pentru a exemplifica aceste afirmații nu trebuie să ne ducem cu gîndul prea departe în trecut. Prezentul ne oferă și el destule exemple. Vîntoarea de canguri în Australia, de pildă, poate fi socotită o adevărată ucideră în masă. În fiecare an pier astfel circa 1 750 000 canguri, adică de zece ori mai mulți decît nivelul admisibil stabilit de zoologi.

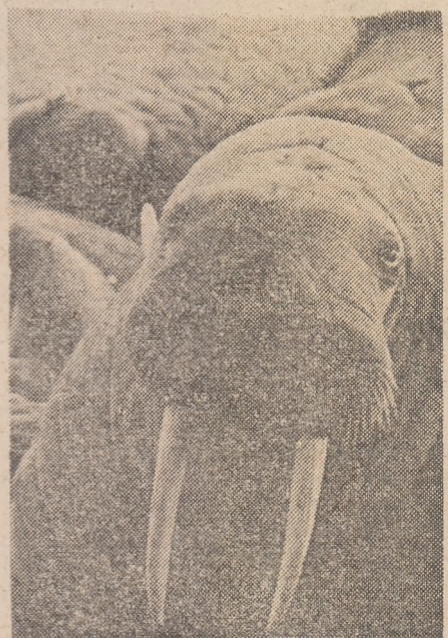
Pasaj de nivel
Desen de A. Nekrasov

Ceea ce a dus și la totala dispariție a trei din cele 40 de specii de cangur cunoscut. Sau un alt exemplu. În Canada sînt ucise anual peste 2 000 de morse, din efectivul total de 25 000. O specie de stîrc alb care populează unele regiuni din Statele Unite nu mai trece astăzi de 25—30 de exemplare...

Cum exemplele de mai sus nu sînt întimplătoare, biologii au tras semnalul de alarmă. Acum cîțiva ani, Uniunea internațională de protecție a naturii și resurselor naturale a încredințat unei comisii speciale misiunea de a publica o „Carte roșie” a speciilor de animale, păsări și plante rare sau pe cale de dispariție. Comisia a publicat o vastă lucrare în trei volume cu informații despre sute de specii de mamifere, amfibieni, reptile etc. Acum este în curs de pregătire un volum cu date despre plante.

Marele interes al lucrării constă în faptul că ea nu se mulțumește să constate doar o situație de fapt, ci cuprinde și date despre animalele existente din fiecare specie, regiunile pe care le populează, cauzele care au dus la dispariția sau împușinarea unor specii etc. În concluzie, specialiștii sugerează măsurile ce ar trebui luate pentru a preveni totala dispariție a unor specii. Informațiile despre animalele pe cale de dispariție sînt tipărite pe hîrtie roșie, cele despre speciile împușinate, cum le numesc autorii, pe hîrtie galbenă. Culoarea verde este rezervată speciilor restabilite. Încît despre „Cartea roșie” se poate pe drept cuvînt spune că este un fel de semafor internațional al prietenilor naturii.

Evident, „Cartea roșie” nu are putere de lege. Ea este însă un convingător apel la acțiune. Primăvara trecută, de pildă, a avut loc o conferință internațională pentru protecția naturii cu care prilej s-a hotărît luarea sub protecție a 650 de reprezentanți ai florei și faunei. Lista cuprinde și animale marine, cîteva specii de balene și broaște țestoase, de pildă.

Pe cale de dispariție?

În Uniunea Sovietică au fost luate măsuri de protecție a faunei și florei cu mult înainte de apariția „Cărții roșii”. Ele stabilesc limite în vîntoarea unor specii, mijloace de luptă împotriva braconajului etc.

O contribuție importantă la protecția speciilor pe cale de dispariție o au și rezervațiile în care se fac, între altele, cercetări pentru refacerea lor. Rezervațiile sovietice, în număr de 100, cuprind acum un teritoriu de cîteva milioane de hectare.

tehnica
tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica
tehnica tehnica tehnica

Această îndoială a fost și punctul de plecare al cercetărilor inițiate mai demult de Vladimir Korogodin. Cercetătorul a introdus celule expuse acțiunii radiațiilor într-o soluție specială în care le-a ținut timp de 24—48 de ore și a observat că în acest răstimp celulele nu s-au înmulțit. Ci au continuat să „respire”, iar fenomenele biochimice și biofizice din interiorul lor s-au desfășurat normal. Continuînd experiențele, V. Korogodin a mai făcut și o altă descoperire interesantă, anume că celulele se puteau nu numai „auto-repara”, dar vedeau și capacitatea de a ține piept unor radiații de mii de ori mai mari decît la început.

Intemeiat pe aceste constatări, cercetătorul a elaborat metode prin care fie că stimula regenerarea celulelor, fie că îngreuna acest proces. Și din nou a constatat că în anumite cazuri celulele pot „repara” pînă la 80—85 la sută din leziunile provocate de radiația ionizantă. Ceea ce însemna că ele ar putea fi deprinse să se apere singure: adică să li se imprime rezistență față de factori exteriori nocivi, inclusiv cei care provoacă modificarea eredității.

E adevărat că și pînă atunci se observaseră fenomene de refacere a celulelor după leziuni survenite în cursul unor experiențe pe bacterii, alge, celule de plante, mamifere. Cunoașterea procesului și mecanismului regenerării celulelor sub acțiunea radiației ultraviolete și a altor radiații a permis specialiștilor să realizeze o sumă de experiențe pentru obținerea de noi mutații. În felul acesta s-a ivit posibilitatea de a elabora procedee de stimulare a proceselor regeneratoare ale celulelor iradiate. Încît, V. Korogodin

Celulă la microscop

speră că într-un viitor nu prea îndepărtat terapeutica bolilor de iradiație se va îmbogăți cu un nou mijloc radical.

Rezultatele obținute de cercetătorul sovietic au stîrnit un viu interes în cercurile științifice. Însemnătatea descoperirii sale este evidentă. Căci stimularea proceselor de regenerare a celulelor nervoase ale omului după diverse leziuni ar putea eventual deveni și o cale de prevenire a îmbătrînirii înainte de vreme.

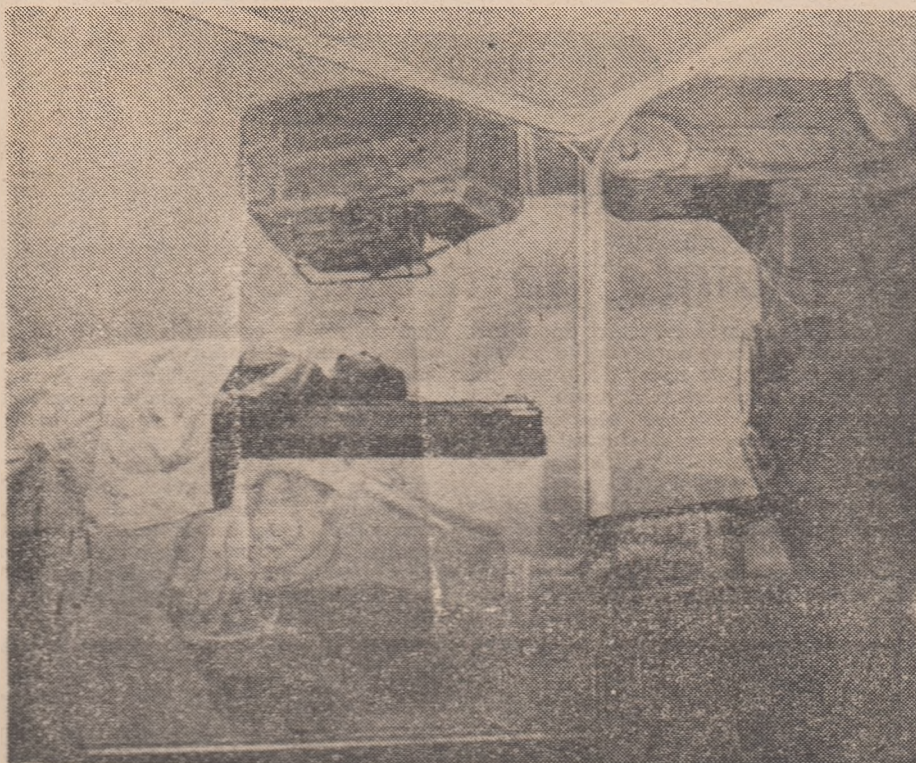
Poșta medicului

J. VERONICA — Arad: În formele cronice de zona zoster, epidermoneuroviroză, caracterizată în esență printr-o erupție veziculoasă situată pe un fond eritematos, dispusă unilateral pe traiectul unui nerv, se vor administra vitaminele B₁ (o fiolă de 100 mg/zi), B₁₂ (1 fiolă de 1000 gamma/zi) și B₆ (1—2 cpr. de 250 mg/zi), în cure de două săptămâni și chiar mai mult, în funcție de intensitatea crizelor. Corticoterapia (Prednison, Superprednol) va fi efectuată sub protecție de Tetracilină 2 g/zi. Se mai administrează Emetină 2—6 cg/zi, Clordelazin 2—3 drajeuri/zi. Local se va aplica următoarea loțiune calmantă: Rp. Acid salicilic 1 g, Mentol 0,50 g, Camfor 2 g (sau Xilină 2% 5 fiole), Glicerină 5 g, Alcool 70° 85 g; veți aplica apoi o pastă calmantă (noaptea) preparată cu apă: Rp. Talc 90 g, Sulfatiazol 10 g, Mentol 0,50 g. Dacă durerile persistă intens se recomandă: radioterapie paravertebrală — aplicată pe rădăcinile nervilor corespunzători teritoriului lezat, iontzeri paravertebrale cu aconitină, novocaină sau xilină, infiltrații cu hidrocortizon 1% la nivelul rădăcinii nervilor afectați.

STAN VETA ELENA — Buzău: Intrucit nu ne-ați precizat, din relațiile dv. pornim de la presupunerea unei diaree cronice recidivate la un sugar de 7 luni hrănit mixt sau artificial. Cum asemenea tulburări digestive sînt frecvent provocate de o infecție intestinală exogenă (alimentară) sînt necesare de urgență coprocultura și antibiograma pentru precizarea agentului infecțios și a sensibilității lui. Pînă se obține rezultatul antibiogrammei se poate administra Furazolidon ori Saprozan 5—8 mg/kilocorp/zi (un comprimat = 0,10 g) timp de 5—7 zile. Dieta, dacă copilul nu varsă, se realizează cu supă de morcovi sau cu praf de roșcove (Arobon). Cantitatea de supă de morcovi: 150—200 ml/kilocorp/zi, fără a depăși un litru de supă în 24 de ore, rația zilei fiind împărțită în 6—8 porții, administrate la 2—3 ore. Există și preparate industriale de praf de morcovi (ELONAC), care se dau 5% fierte în apă. Eficiența medicației și dieteticii trebuie să se vadă în decurs de cel mult 48 de ore: scaunele se răresc și apetitul revine. Veți reîncepe atunci alimentarea cu lapte matern sau cu lapte praf 8—10% + 5% zahăr, max. 30 g la o masă (5—7 mese/zi) completat cu supă de morcovi. În zilele următoare se va face realimentarea progresivă „în scară”, adăugîndu-se la fiecare masă, zilnic, cantitatea inițială și scăzînd cu aceeași cantitate supra de morcovi, astfel ca în cel mult 5—7 zile copilul să primească cantitatea corespunzătoare de lapte sau preparate la fiecare masă. Oricum tratamentul și dietetica vor trebui stabilite și controlate de un medic pediatru.

STAN ION — București: Cînd începe așa-numitul „climacteriu masculin” (negat de unii, admis de alții!) și cînd începe bătrînețea? Greu de precizat, deși în 1963, un seminar de gerontologie organizat la Kiev sub auspiciile O.M.S. fixa drept limită inferioară pentru „vîrsta bătrîneții” patriarhală 75 de ani. Oricum, este dovedit că viața sexuală (la femei și la bărbați) continuă cel mai adesea și după instalarea climacteriului (nu degeaba climax, în elină, înseamnă „treaptă”, iar germanii îl numesc „Wechseljahre”, adică „schimbarea vîrstei”). Pentru a exemplifica, bunicul celebrului pictor francez Paul Gauguin s-a căsătorit la 89 de ani și a dat naștere unor copii sănătoși, dintre care unul a devenit chiar... președinte al republicii Peru! Biologul sovietic Bogomoleț, autorul serului regenerativ cu același nume, citează cazul unui francez, Desfourinel, care s-a căsătorit, în 1872, la vîrsta de 102 ani, cu o tînără de 26 de ani cu care — pînă la 119 ani, cînd a murit — a avut mai mulți copii; unele spermograme au găsit factori procreatori și la bătrîni trecuți de 90 de ani! Prin urmare avea dreptate scriitorul iugoslav Iovan Ducici să „măsoare” bătrînețea nu cronologic, ci „de acolo de unde se termină însuflețirea omului”. Îmbătrînim numai atunci cînd „îmbătrînesc toate pasiunile noastre.

P.P.A. — Tulcea: În gastritele hipocacide (adică prin insuficiența sucului gastric) se recomandă: ceai din flori de coada șoricelului, o lingură de plantă mărunțită la o cană de apă. Se beau două căni pe zi; ceai de ghînțură (gențiana) sau pelin 1—2 linguri la litru, amîndouă intrînd în compoziția Ceaiului tonic-aperitiv (Plafar) sau a Vinului tonic.

Tratament cu cobalt împotriva cancerului

Foto: B. Kaufman și F. Grinberg

ANCHETĂ

Combaterea cancerului — momentul unei mari speranțe

Convorbire cu prof. dr. G. I. Abelev, șeful departamentului de virologie și imunologie a tumorilor de la Institutul „N.F. Gama-leia” al Academiei de științe medicale din Moscova.

— De ce sînt atît de greu de rezolvat problemele ridicate de cancer?

— Cu două mii de ani înaintea erei noastre, medicii din India încercau să vindece bolnavii de cancer cu ajutorul unguentelor arsenicale. Hipocrat folosea cauterizările pentru a trata cancerul laringian. Cel dintîi chirurg englez, John Arderne, care a trăit în secolul al XIV-lea, refuza să opereze bolnavii de cancer, sfătuiindu-și colegii să-i urmeze exemplul. Tratamentul cancerului, afirma el, nu va da rezultate niciodată și nu poate duce decît la compromiterea reputației pe care medicul și-o dobîndește vindecînd bolnavii. Dar totuși cei ce ne-au precedat cu zeci și sute de ani în urmă nici nu bănuiau măcar cît de periculos și perfid este acest inamic invizibil.

Tumoarea malignă invadează organismul. Ea este o consecință a creșterii incontrolabile, anarhice, a propriilor ei țesuturi. Deosebirea de structură chimică dintre celulele canceroase și celulele normale este infimă. Din cauza acestei similitudini este foarte greu de pus la punct produse farmaceutice susceptibile să acționeze exclusiv asupra celulelor bolnave fără să afecteze celulele sănătoase.

Or, tocmai acesta este unul din principiile fundamentale ale chimioterapiei. Un produs chimic, chiar eficient, poate intoxica țesuturile sănătoase pe măsură ce-i mărim dozele, ceea ce este totuși indispensabil pentru o vindecare radicală.

Altă metodă utilizată în tratamentul tumorilor, radioterapia, are și ea limite peste care nu se poate trece. Țesuturile unui intestin sănătos sau celulele măduvei spinării sînt tot atît de sensibile la radiații ca și celulele canceroase. Medicul se află deci în imposibilitatea de a supune organismul unor radiații suficiente ca să distrugă toate focarele răului fără a expune pacientul unui pericol mortal.

În unele forme de cancer intervenția chirurgicală este evident salutară. Cu o singură condiție însă: ca tumoarea să nu fi proliferat între timp în organism, intrucit focarele secundare sau metastazele, compuse numai din cîteva celule, pot rămîne nedescoperite.

— Putem trage deci concluzia că în momentul de față terapia anticanceroasă nu este eficientă decît în stadiul precoce al maladiei?

— În general, da. De fapt este vorba de două probleme: prima constă în a descoperi mijloacele specifice de acțiune asupra țesuturilor afectate: a doua în a elabora metode de diagnostic precoce, prin care să putem afirma cu toată certitudinea că există o tumoare a cutărui sau cutărui organ.

— Ar fi indicat, prin urmare, să se dea prioritate problemei fundamentale a cancerologiei: aceea a originii cancerului. Care este părerea actuală a specialiștilor?

— Există numeroase dovezi incontestabile că anumite materii chimice, așa-zise cancerigene, provoacă anume forme de cancer. Pe de altă parte este tot atît de precis stabilit că există un grup de virusuri cancerigene, depistate pînă în prezent numai la animale. Peste 40 de virusuri de acest gen au fost de pe acum izolate, iar tumorile pe care le provoacă seamănă foarte mult cu cele umane. Ce ne împiedică atunci să afirmăm că cel puțin o parte din tumorile canceroase ale omului nu s-ar datora virusurilor? Este necesar doar să știm dacă factorii cancerigeni operează fiecare în mod independent ori dacă există un mecanism unic de formare a cancerului. Toate celelalte cauze nu mai joacă în acest caz decît rolul unor curele de transmisie care pun în mișcare mecanismul.

În general, știința modernă tinde să considere cancerul printr-o prismă virogenetică, așa cum a sugerat și academicianul Lev Zilber, întemeietorul departamentului nostru de cancerologie. El a formulat cel dintîi ipo-

esculap
esculap esculap
sculap esculap escula
lap esculap esculap escu
esculap esculap esculap
sculap esculap esculap escu
p esculap esculap esculap e
sculap esculap esculap escula
lap esculap esculap esculap e

teza, astăzi confirmată experimental, că virusul pătrunde în cromozom unde provoacă mutații în aparatul ereditar al celulei. Este cazul să presupunem totuși că substanțele chimice cancerigene ar fi un factor de activare a virusului.

— Sarcina esențială ar fi deci de a izola virusul cancerului la om. S-a realizat vreun progres recent în acest domeniu?

— În ultimul timp s-au obținut date pur și simplu pasionante și extrem de încurajatoare. Îmi permit să citez, de exemplu, lucrările virologilor americani Elizabeth Piori și Leonid Dmochowski cu privire la limfomul Burkitt. Această formă de cancer afectează în special copiii din Africa de est, producînd tumori gigantice, din care s-a putut izola un virus. Cercetările amintite fac casă bună cu experimentele efectuate la Institutul de preparate virale al Academiei de științe medicale a U.R.S.S. sub directa conducere a directorului acestei instituții, prof. dr. O. G. Andjaparidze. Savanții noștri au descoperit la leucemici un virus foarte apropiat de agentul provocator al acestei boli la animale. Virusul leucemic provoacă leziuni canceroase în culturi de țesuturi umane, cultivate timp îndelungat pe medii nutritive artificiale. Cercetări analoge sînt în curs la Suhumi, sub conducerea prof. dr. B. Lapin, directorul Institutului de patologie și terapeutică experimentală și la Institutul de virologie D. Ivanovski din Moscova.

Fără doar și poate că vor trebui adunate probe tot mai numeroase, deși de pe acum avem toate motivele să presupunem că balanța înclină în favoarea teoriei virale, cel puțin în ce privește originea leucemiilor.

(Va urma)

ATENȚIE ȘOFERI!

Băuturile alcoolice și „viața în roz”

Excesul de alcool așează în fața ochilor un fel de ecran cenușiu, care modifică imaginea lumii exterioare, afirmă specialiștii toxicologi. Dealtfel oricine a auzit de efectele alcoolului asupra vederii. Un alcoolic vede ca și cum ar purta pe înserat ochelari de soare. Teste făcute au demonstrat că el distinge cu greu culorile și că, pentru a vedea lucrurile așa cum apar în mod normal oricărui dintre noi, are nevoie de o „cantitate de lumină” mult mai mare. Aceste fenomene au fost atribuite efectelor depresive pe care alcoolul le are asupra sistemului nervos central, faptului că toate schimbările din organism se fac mai lent decît la omul sănătos, că funcțiile ficatului sînt tulburate, reflexele întîrziate etc.

În concluzie, alcoolicii care susțin că beau „ca să vadă viața în roz” se înșală amarnic.

De notat, de asemenea, că cei ce conduc mașinile în stare de ebrietate sînt deseori... bolnavi mintal. Aceasta este cel puțin concluzia unei anchete făcute de psihiatrii din Michigan (S.U.A.). Printre cei reținuți pentru că au condus fiind beți, 67% sufereau de tulburări ale personalității și s-a dovedit că aveau nevoie de un îndelungat tratament psihiatric.

FRANȚA

Colțurile pitorești ale Parisului

Pe Champs Elysées poate fi văzută și acum o trăsură. O femeie de vîrstă incertă, în costum negru de jocheu, șade pe capra înaltă, într-o poziție elegantă și dezinvoltă. Calul, sur, aleargă în trap ușor sau merge la pas. În spatele femeii, călătorii privesc curioși în toate părțile...

Acest unic echipaj din Paris este, evident, numai o atracție turistică. El poate fi închiriat pentru plimbări pe Champs Elysées, principala arteră din cele opt mii cinci sute de străzi ale Parisului.

Intr-o zi, m-am plimbat și eu cu această trăsură. Startul se ia din Piața Concordiei. Piața își datorează, se știe, numele revoluționarilor care au răsturnat la sfîrșitul secolului XVIII monarhia Bourbonilor. Pînă la revoluție, în mijlocul pieții se afla o statuie a lui Ludovic al XV-lea. Revoluționarii au dărîmat-o și în locul ei au instalat ghilotina. Ludovic al XVI-lea și soția lui, Maria Antoaneta, au încercat aproape printre cei dintîi eficacitatea eumplitei mașini a morții. Mai tîrziu, în mijlocul pieții a fost înălțat un obelisc adus de la Luxor cu imagini din viața faraonului Ramses II, dărîuit regelui Louis-Philippe de Mohamed Ali, viceregele Egiptului.

Dar o plimbare pe Champs Elysées în amurg, cînd bulevardul e foarte aglomerat, este un adevărat chin. Înghesușite unele într-altele, patru șiruri de mașini se tîrăsc în sus, spre Arcul de Triumf, și alte patru în jos. Se tîrăsc cu viteză de broască țestoasă; din cînd în cînd se produc gîtuiri și șuvoiul incremenește. Vizitii nostri mai mult tragea de hățuri, decît le dădea friu liber. Și, la un moment dat, a oprit și mi-a spus că, din cauza mașinilor, nu putea merge mai departe. Așa a luat sfîrșit plimbarea mea cu trăsura pe Champs Elysées.

Trăsura aceasta este însă numai una din curiozitățile Parisului.

În arondismentul 11 există o straduță numită Pierre LeVée (în traducere: Piatră Ridicată). Strada își datorește numele unei uriașe lespezi descoperite acolo în 1782 și care s-a dovedit a fi o parte dintr-un străvechi altar celtic pe care strămoșii îndepărtați ai parizienilor de azi aduceau jertfe zeilor. Descoperirea de pe strada Pierre LeVée, ca și altele de mai tîrziu, atestă că pe locul actualului Paris a existat, înaintea erei noastre, o așezare a tribului galic al parisilor. Dar cea dintîi mărturie scrisă despre oraș poate fi găsită în lucrarea „De Bello Gallico” a lui Ce-

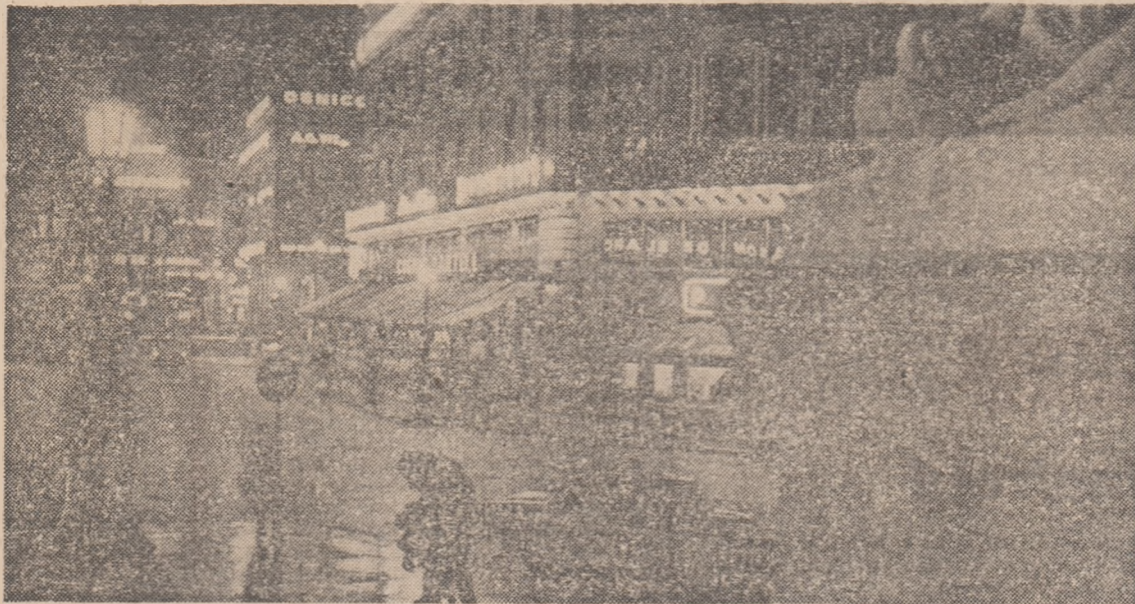
zar și se referă la anul 53 î.e.n. Cucerită de romani în anul 52 î.e.n., așezarea, numită Lutetia, a devenit un puternic centru comercial — Lutetia Parisiorum, apoi Parisia.

În anul 1950 francezii au sărbătorit așadar două milenii de istorie a orașului. În acest lung răstimp Parisul s-a transformat într-un oraș uriaș, cu o putere de atracție unică, despre care atît de frumos a scris Hemingway. Dar

părinți, a forfotei chelnerilor care-i servesc pe clienții așezați în jurul măsușelor scoase sub cerul liber, Place du Tertre seamănă cu un bilci. Montmartre, adevăratul Montmartre poate fi văzut iarna, în amurg, cînd piața e îmbrăcată în zăpadă, cînd e aproape pustie și luminată mai ales de felinarele pictorilor, care nu-și pierd speranța că vor putea vinde un tablou vreunui turist intirziat. În acest anotimp nu mai e nici urmă din atmosfera de bilci. În serile de iarnă, Montmartre are puțini vizitatori, numai cei care vor să vadă viața adevărată și nu distracții pentru turiști. Iar în după amiezile de iarnă, de pe Montmartre mai poate fi încă admirat Parisul cu celebrele-i acoperișuri și cu cerul de deasupra lor, spre care se înalță turnuri și săgeți.

Printre locurile definitiv dispărute, dar atît de regretate de adversarii reconstrucției, se numără și Halele. Cîteva cuvinte deci și despre ele.

— Vreau niște umbrele mari și nimic mai mult. i-a spus Napoleon al III-lea

Paris — Piața Operei

orașul pe care-l cunoștea celebrul scriitor american se deosebește mult de Parisul de astăzi... Acum, Parisul seamănă cu un imens șantier. La fiecare pas se pot vedea schele, macarale și gropi de fundație. În oraș se construiesc pasaje de nivel, o nouă și rapidă linie de metro, locuri de parcare subterane. Sînt demolate clădiri vechi, iar altele noi le iau locul.

În 1968, după dezbateri care au durat cîteva ani, Consiliul municipal a adoptat planul de reconstrucție a Parisului. Nu era de fapt un plan detaliat, ci numai o schiță care stabilea principalele direcții de reconstrucție a orașului. Îndeosebi erau luate în considerare două probleme: crearea unor condiții optime pentru transport și înnoirea fondului de locuințe.

La Paris trebuie într-adevăr reconstruite și înnoite multe lucruri. Căci după Napoleon III, cu aprobarea căruia prefectul Georges Haussmann a sistematizat cîteva cartiere vechi ale orașului și a construit alte cîteva cartiere aristocratice, perspectiva dezvoltării capitalei n-a mai constituit o preocupare susținută.

Dar planul de sistematizare are și adversari. Cei mai mulți îl critică pentru că nu cruță splendorile, inegalabilele colțoșoare pariziene, care atrag pe vizitatorii din întreaga lume mai mult decît celebrele și fastuoasele ansambluri arhitectonice. Este vorba de Montmartre cu pictorii lui din Place du Tertre. De Montparnasse, unde în ore tîrzii de noapte, în cafenelele „Rotonde” și „Coupole”, se întilnesc actorii și pictorii. De Piața Saint-Germain-des-Prés în ale căreia cafenele nu poți găsi seara o masuță liberă. De veșnic animatul Cartier Latin cu tineretul lui, cu susedenia de librării și anticari de pe malul Senei... Acest „vechi” sau „etern” Paris i-a atras dintotdeauna pe scriitori și pictori, a fost pentru ei un nesecat izvor de inspirație.

Dispariția acestui Paris a început de altfel a fi deplînsă încă din secolul trecut. „Înfățișarea orașului se schimbă mai repede decît îmbătrînește inima unui muritor”, scria plin de regrete Baudelaire.

Cel mai puțin afectat de reconstrucție este Montmartre, care s-a păstrat așa cum a fost imortalizat în tablourile lui Utrillo. Utrillo a sugerat în peisajele lui și în ce anume anotimp al anului și în care parte a zilei Montmartre este el însuși. Adică nu în zilele de arșiță, cînd e învăluit în praf și invadat de turiști. Atunci, din cauza multimei de vizitatori, a culorilor stridente, a țipetelor scoase de copiii care se pierd de

arhitectului Baltard, cînd acesta i-a prezentat proiectul de reconstrucție a marii piețe cu ridicata din Paris.

— Și numai fier și sticlă, a adăugat prefectul Georges Haussmann care era de față la convorbire.

Executînd ordinele primite, Baltard a construit 12 pavilioane uriașe de fier și sticlă, în care s-au instalat negustorii cu ridicata. În felul acesta vechea piață din centrul capitalei franceze, poreclită de Zola „Pîntecele Parisului”, a căpătat înfățișarea pe care a avut-o în ultimul secol, cînd piața, și întreg cartierul, se numeau „Les Halles” sau simplu „Halles”.

Pentru prima oară, piața cu ridicata din centrul Parisului a apărut însă în secolul XII. Într-o zi, cînd trecea pe malul pustiu al Senei, Ludovic al VI-lea cel Gros a zărit niște terenuri întinse aflate la nord de fluviu. Alarmat de murdăria și de marea număr de șobolani din centrul Parisului, regele a cerut ca piața orașului să fie mutată acolo.

Timp de mai multe secole zona Halelor a fost una din cele mai animate din Paris. Oamenii se îndreptau într-acolo nu numai pentru negoț; Halele erau și

locul preferat al celor cărora le plăcea să mîninge bine, zdrăvăn, să savureze diverse soiuri de vinuri, să stea de vorbă, să se amuze. Și această țîmă de simbol al unei vieți simple, vesele, a fost perpetuată de Hale de peste veacuri pînă în ultimele zile ale existenței lor. Dar un sondaj făcut în 1968 a arătat că 84 la sută din respondenți socoteau Halele un loc mîndar. Iar 66 la sută le găseau monstruase. În anul 12 la sută din cei chestionați au răspuns că își duc prietenii să viziteze în primul rînd Halele.

Planul de reconstrucție a Parisului are multe soluții bune, demne de laudă. În primul rînd așa cîta Centrul internațional, care urmează să fie terminat în 1974. Principalul element al ansamblului este un palat, cu 5 000 de locuri, în care vor avea loc mari întîlniri internaționale. Palatul va avea 20 de săli mici, care vor putea fi ușor unite și transformate în săli mai mari. Al doilea element al ansamblului va fi un turn circular de 140 m, în care va fi amenajat un hotel cu 1 000 de locuri. O galerie specială va face legătura între hotel și palat. Transportul în jurul ansamblului se va desfășura pe șapte artere. În incinta lui va fi amenajat un parc care va fi pus la dispoziția parizienilor...

I. Bdcikarev

MEXIC

Măști de aur, statuete de nefrit...

„Mexicul de astăzi nu poate fi înțeles, a declarat actualul președinte al țării, fără a ține seama de vechea cultură a populației lui băștinașe”. Într-adevăr, Mexicul este una din puținele țări de pe continentul american unde prezentul se împletește strîns cu trecutul, unde înfăptuirile de astăzi se îmbină cu cultura și experiența acumulate de veacuri, unde formele de artă ale diverselor populații și epoci nu se exclud și nu se opun una celeilalte, ci coexistă armonios.

Mazeul de antropologie din Ciudad de Mexico, cel mai original muzeu de acest fel din lume, adăpostește splendori de artă veche accesibile oricui, dar mai cu seamă parcă copiilor care vin acolo cu școala spre a cunoaște trecutul țării. Ce nu poate fi admirat acolo? Măști de aur, ochi sculptori de obsidian, statuete de nefrit, coloși din Tula incremențiți de veacuri, sarcofage, scrieri misterioase, temple în miniatură cu catari suprapuse, pentru zei — buni sau răi...

Mexicanii sînt mîndri de originea lor indiană. Fecioara Maria de Guadalupe, atît de venerată de ei, este o invenție a băștinașilor precolumbieni. Statuile ultimilor conducători ai civilizației aztece nimicite de spanioli sînt plasate la loc de cinste pe arterele capitalei mexicane. Paseo de la Reforma, principalul bulevard din Ciudad de Mexico, cu o lungime de douăzeci de kilometri, străjuit de case de locuit, parcuri și zgîrie-nori de oțel și sticlă, dă în Piața celor Trei Culturi — un adevărat muzeu sub cerul liber în special de artă aztecă. Șerpi înaripați, motive specifice artei indiene, stau de strajă la Teotihuacan, deasupra piramidelor Lunii și Soarelui, dar imaginea lor poate fi văzută și pe basoreliefurile și stelele din jurul palatului de la Chichen Itza sau din alte locuri.

Caracterul mexicanilor păstrează evidente trăsături de la strămoșii lor indieni. Într-adevăr, mexicanii sînt deopotrivă bănuitori și creduli, impulsivi și blajini, indiferenți și ospitalieri.

Și s-ar părea că și relieful țării reflectă particularitățile lor naționale. Sudul Californiei, care-i atrage pe cei mai pretențioși turiști, arată ca un pînten de piatră de care se izbesc zgomotos valurile. Pustiurile din nord, de la Chihuahua la Torreon, sînt o continuare a deșerturilor din Arizona și New-Mexico (S.U.A.); dar nimic nu se poate compara cu sălbaticul peisaj „Barranca del Cobre” — „Trecătoarea de aramă”, prin care șerpuiește, executînd numere de înaltă acrobatică, o linie de cale ferată. Acapulco, Cabo San Lucas, Mazatlan ș.a. sînt oaze mult cîntate în versuri și proză. Tărîmul Pacificului, de la Tihuana la Tapachula este un pustiu nesfîrșit tăiat de lagune, unde din loc în loc dăinuie orașele din epoca colonială.

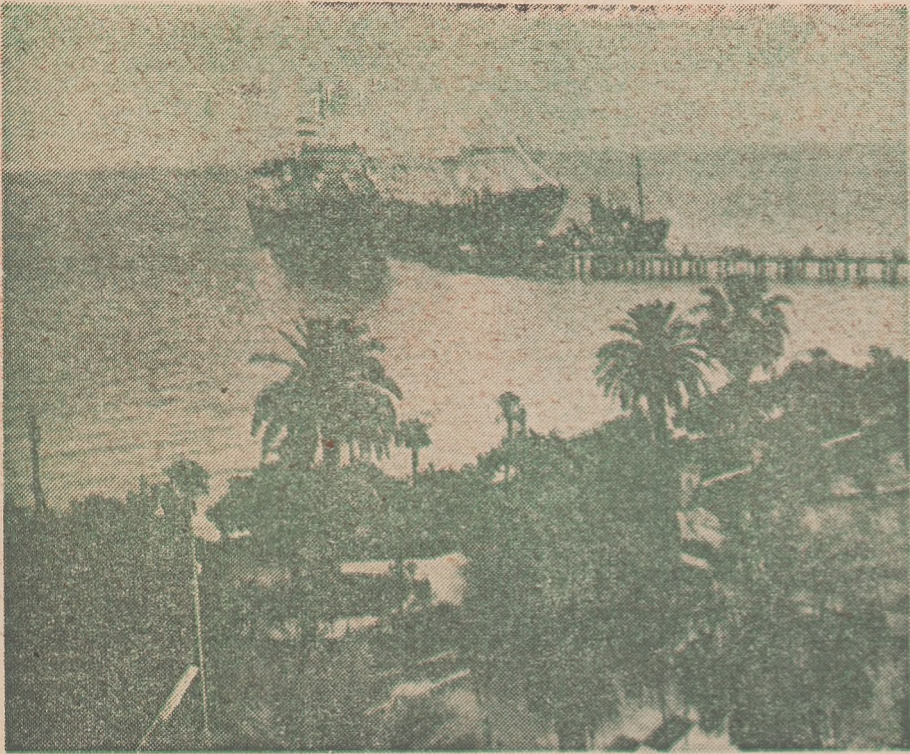
Da, Mexicul de azi și Mexicul de ieri continuă să trăiască alături.

(După „Za rubejom”)

globul globul
globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul
globul globul globul globul

Desen de O. Tesler

Suhumi. Seara în port.

Foto : A.P.N.

MICA ENCICLOPEDIA

Cînd a apărut metroul

O mare metropolă este astăzi de neconceput fără metro. Dar cînd și unde a fost construită prima cale ferată subterană? Și de unde vine denumirea de „metro” sau „metropolitan”?

Acum aproape o sută douăzeci de ani, într-o zi din toamna lui 1854, pe porțile Băncii Angliei intra un inginer pe nume John Fowler. Avea în mînă o servietă enormă burdușită cu planuri, schițe, calcule pentru prima linie ferată subterană din lume, menită să degajeze centrul Londrei de avalanșa trăsurilor și a transporturilor de mărfuri. Într-adevăr, numai Podul Londrei era străbătut anual în trăsuri de... 56 de milioane de oameni.

Iată de ce ideea construcției unei căi ferate subterane a găsit chiar de la început numeroși sprijinitori. S-a procedat la calcule, urmînd să se treacă la construcție, dar... sumele existente nu erau suficiente. Iar Banca Angliei avea serioase îndoieli că se vor găsi englezi dispuși să se „vîre” sub pămînt pentru a călători printr-un „tub” de piatră plin de fum. Scepticii afirmau categoric că nici o persoană bine educată nu va accepta să coboare sub pămînt numai pentru a inhala miros de ars și a-și murdări de funingine îmbrăcămintea căci, să nu uităm, locomotivele urmau să funcționeze cu abur. Pînă la urmă autoritatea inginerului J. Fowler și mai ales proiectul său, care era bine argumentat, au convins totuși cercurile financiare care, curînd, au acordat societății „Metropolitan Company” mijloacele materiale necesare. Și, în martie 1860, a început construcția primei căi ferate subterane din lume, care avea să capete ulterior numele societății constructoare — „Metropolitan...” sau, prescurtat, „metro”.

Pentru vremea aceea construcția liniei Paddington—Farrington, o linie de

mică adîncime și cu o lungime de numai 5,5 km, a însemnat, evident, o adevărată performanță.

La 9 ianuarie 1863 a avut loc călătoria de probă. Cei 700 de invitați au fost plasați în vagoane deschise. Pentru noi e destul de greu să ne imaginăm acum această călătorie prin tunelurile întunecate și invadate de fum. Trebuie să adăugăm totuși că acest inconvenient n-a avut nici o influență asupra stării de spirit a curajoșilor călători.

Așa a început traficul pe prima linie de metro din Londra. După aproape trei decenii, la 4 noiembrie 1890, a fost inaugurată o porțiune de linie electricată.

După Londra, au mai fost construite linii de metro la New York (1871), la Budapesta (1896), la Paris (1900), Berlin (1902), Philadelphia (1907), Hamburg (1912), Madrid (1919), Tokio (1927), Barcelona și Oslo (1928), în 1933 la Stockholm. Metroul moscovit, început în 1935, este remarcabil prin calitatea lucrărilor arhitectonice executate în cele aproape 100 de stații. Viteza de circulație a trenurilor și numărul lor permite ca într-o singură zi să poată fi transportată întreaga populație a Moscovei, adică mult peste 6 milioane de călători. În momentul de față, lungimea traseelor sale cu linie dublă este de 148,6 km, dar ea crește în fiecare an.

DE LA CELȚI ?

Noroc de potcoavă...

Multe popoare socoteau potcoava un talisman „aducător de noroc”. În unele locuri se spunea că duhurile rele n-ar intra în casele pe ale căror uși erau bătute potcoave. Acestea trebuiau însă plasate numai într-o anumită poziție, cu deschiderea în sus, adică spre cer. Explicația acestei poziții era evidentă: nu era de ajuns să fie alungate duhurile rele, ci mai trebuiau și reținute cele bune care veneau din cer și intrau în potcoave. Care, dacă n-ar fi fost orientate în sus, le-ar fi lăsat să treacă mai departe în pămînt.

În Anglia era răspîndită o legendă despre un potcovar Dunstan, care l-ar fi silit pe diavol să nu mai dea țircoale caselor pe a căror ușă atîrna o potcoavă. Cum a izbutit potcovarul această „performanță”? Într-o zi, a venit la Dunstan Necuratul în persoană și l-a rugat să-i potcovească un picior. Potcovarul l-a legat pe Scaraoțchi de ni-covală și a început să-l lovească cu ciocanul. Și nu l-a lăsat pînă cînd

Dracul nu l-a implorat să-l ierte. Dunstan l-a dezlegat, dar numai după ce Diavolul i-a promis să nu se mai atingă de casele care au atîrnate pe ușă o potcoavă.

Despre potcoavă circulau multe legende; nici una nu explica însă proveniența ei și nici istoria n-a consemnat numele celui care a avut cel dintîi ideea să potcovească un cal. Deși potcoava s-a dovedit o invenție foarte utilă. Există istorici care afirmă chiar că apariția potcoavei a avut pentru vremea ei o însemnătate egală cu drumul de fier la vremea lui.

Cea mai veche potcoavă, descoperită cu prilejul unor săpături arheologice, are forma de opincă, evident de fier, și se prindea de copită cu niște curelușe. Primele potcoave bătute în cuie ar proveni, după cît se pare, de la celți. Nu există însă date precise în sprijinul acestei ipoteze.

V. Lujin

DUPĂ 3000 DE ANI

Chipurile strămoșilor

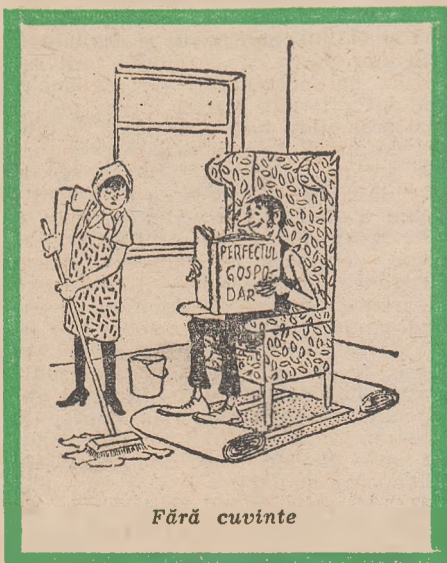
Cînd apele lacului Sevan s-au retras, arheologii au dezgropat rămășițele unor orașe mai vechi decît Urartu, care a înflorit în secolul IX î.e.n. și era socotit pînă atunci drept cel mai vechi oraș de pe teritoriul Uniunii Sovietice. În ruinele lui Iștikuni, de pildă, au fost găsite, pe fundul lacului, diverse obiecte neașteptate. Un fel de cripte îmbrăcate în lespezi de piatră și umplute cu bucăți de sticlă colorată au dezvăluit că, acum 3000 de ani, locuitorii acelei zone cunoșteau secretul fabricării sticlei. Brice și instrumente chirurgicale — confecționate din obsidian — aproape că ar mai putea fi folosite și astăzi. Cranii cu orificii de trepanare au dovedit încă

Din resturile unui craniu a reînviat un personaj istoric...

o dată că această operație delicată era practică și în epoca de bronz.

Cum arătau însă oamenii care au făurit, acum trei milenii, o civilizație atît de avansată? În laboratorul din Erevan al profesorului A. Djagarian, deopotrivă sculptor și antropolog, vechii locuitori ai regiunii au început o nouă „viață”. Folosind resturile craniene dezgropate, prof. Djagarian a reconstituit chipurile strămoșilor săi îndepărtați. El a elaborat o tehnică de radiografieră care pune în evidență nu numai oasele, ci și resturile de țesuturi moi, a recurs la formule matematice, a întocmit mii de tabele și a colaborat cu un centru de calcul. După ani de experiențe asidue a reușit să stabilească cu precizie, pe baze matematice, regulile după care era construită fața omenească în epoca aceea, îndeosebi raporturile dintre forma craniului și trăsăturile feței, dezvoltînd astfel metoda binecunoscutului prof. M. Gherasimov din Moscova, primul savant care s-a ocupat de reconstituirea chipului omenească. Metoda prof. Djagarian dă rezultate chiar și pe cranii deteriorate. Ea și-a și găsit aplicare nu numai în istorie, pentru identificarea personajelor, ci și în medicina legală.

Fără cuvinte

Varia
ia varia varia v.
a varia varia varia v.
aria varia varia varia v.
aria varia varia varia var
aria varia varia varia varia
ia varia varia varia varia va
aria varia varia varia varia

Autoservire completă

GREU DE SPUS

Un călător fără busolă

Am arătat fotografia aceasta cîtorva prieteni și cunoscuți. Cu toții au afirmat:

— E un om cu mască.

Nici vorbă! E o pasăre. Care a zburat, a zburat pînă cînd, sleită de puteri, a început să coboare. Apoi s-a prăbușit într-o tufă, sub ochii mirați ai locuitorilor unui sat din apropierea orașului Ujgorod (R. S. S. Ucraineană). Nici cei mai bătrîni locuitori nu-și aminteau însă să mai fi văzut pe acolo o asemenea pasăre: lungimea corpului — aproape un metru, anvergura aripilor — trei metri.

Biologii sosiți imediat de la Ujgorod au constatat că: „E un condor. Păsăre din subordnul condorilor americani. Cel mai mare reprezentant al păsărilor răpitoare de pe glob. Aria de răspîndire: America de Sud, din Venezuela și Columbia pînă în Țara de Foc”.

„Condorul-turist” era marcat cu un inel. Inscripția de pe acesta a putut fi parțial descifrată: „Adler warte” (stația de marcarea a vulturilor): Berlebek

(numele păsării sau al stăpînului ei?) : „Detmold” — oraș în R. F. Germania. Să fi confundat condorul munții Ucrainei cu Cordilierii?...

Oricum, călătoria misteriosului oaspete a continuat totuși. Dar de astă dată cu avionul, și anume pînă la Grădina zoologică din Kiev, unde-l așteaptă o binemeritată odihnă.

A. Sinicenko

PENTRU AMATORII SPORTURILOR DE IARNĂ

și pentru cei ce apreciază farmecul montan. **INTREPRINDEREA DE TURISM, HOTELURI ȘI RESTAURANTE — BUCUREȘTI**, organizează excursii:

CU AUTOCARELE:

BUCUREȘTI—SINAIA—PREDEAL

Cu plecarea din cartierele:

- TITAN — complex A 8 — restaurant MINIS
- BERCENI — b-dul Metalurgiei — centrala telefonică
- DRUMUL TABEREI — cinematograful FAVORIT
- PIATA PALATULUI R.S.R. — restaurantul CINA.

Costul excursiei = 67 lei.

BUCUREȘTI—SINAIA—PREDEAL—POIANA BRAȘOV

Cu plecarea din:

- PIATA PALATULUI R.S.R. — restaurantul CINA.

Costul excursiei = 77 lei.

IMPORTANT:

Plecările au loc în fiecare duminică, la orele 7.00, iar în costul biletului, care se achită „DIRECT LA AUTOCAR”, este inclus și dejunul. Cei ce doresc să-și rezerve locuri din timp, se pot înscrie și achita costul excursiei la filialele de turism din Cal. Victoriei nr. 100 și B-dul Republicii nr. 68, plecarea autocarelor urmînd a se face din Piața Unirii.

CU TRENUL PE ITINERARIILE:

BUCUREȘTI—SINAIA—BUȘTENI—PREDEAL — de 1 zi

Cu plecări în fiecare duminică, din:

- GARA DE NORD — la orele 5.12
- GARA BASARAB — la orele 8.00

Costul excursiei = 37 lei.

BUCUREȘTI—SINAIA—BUȘTENI—PREDEAL — de 1½ zile.

Cu plecări în fiecare sîmbătă, din GARA DE NORD, la orele 14.58.

Costul excursiei = 87 lei.

LA CABANELE DE PE VALEA IALOMITEI ȘI VALEA PRAHOVEI — de 1½ zile, organizate și la cererea colectivelor din întreprinderi, instituții, școli și facultăți:

CU AUTOCARELE:

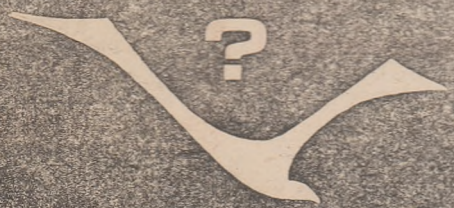
BUCUREȘTI—SINAIA—PREDEAL—POIANA BRAȘOV — de 1½ zile.

Inscrierile și informații la filialele de turism din Cal. Victoriei 100 și B-dul Republicii 68 — telefon 15 74 11 și 14 08 00.

INTREPRINDEREA DE TURISM, HOTELURI ȘI RESTAURANTE — BUCUREȘTI

anunță că în curînd se va redeschide în parcul HERĂSTRĂU, restaurantul

în curînd...

...pescăruș!

complet renovat, cu încălzire centrală, pentru sezonul rece.

REDUCERI DE PREȚURI

de
Tîrgul
de iarnă

VĂ PUNE LA DISPOZIȚIE:

- paltoane, demiuri, scurte, jachete, compleuri cu pantaloni, rochii, taioare etc.
- costume bărbătești pentru toate vîrstele
- impermeabile, canadiene, bluze de vînt etc. — matlasate și nematlasate, pantaloni din țesătură supraelastică
- tricotate contextură groasă, ciorapi și șosete p.n.a. etc.
- cizme și ghete cu fețe p.v.c., cizme cu fețe din piele sintetică și piele sintetică combinată cu piele naturală — pentru femei; mănuși din piele căptușite cu tricot
- stoffe de palton și stoffe groase fantezi (pentru îmbrăcăminte de iarnă)

Și multe alte articole de îmbrăcăminte și încălțăminte, toate cu reduceri de prețuri pînă la 30 la sută în cadrul TÎRGULUI DE IARNĂ!

TÎRGUL DE IARNĂ — un bun prilej de economii în favoarea bugetului familiei dv.!

LOCURI DE ODIHNĂ ȘI TRATAMENT PENTRU TRIMESTRUL I / 1974

Filialele de turism din București, bd. Republicii nr. 4 și 68, au pus în vânzare locuri de odihnă și tratament în numeroase stațiuni balneo-climaterice:

- pentru odihnă: Bușteni, Borsec, Lacu Roșu, Moneasa, Păltiniș, Predeal, Sovata, Sinaia, precum și în noua stațiune Balványos, Tugnad;
- pentru tratament: Borsec, Bazna, Buziaș, Căciulata, Călimănești, Govora, Eforie Nord, Pucioasa, 1 Mai, Mangalia, Ocna Sibiului, Vatra Dornei, Sovata, Singeorz, Olănești, Slănic-Moldova, la care se adaugă noile stațiuni: Balványos — jud. Covasna, pentru nevroză; Vata — județul Hunedoara, pentru reumatism și Vîlcele — județul Covasna, pentru boli digestive și reumatism.

INFORMAȚII SUPLIMENTARE ȘI REȚINERİ DE LOCURI

se pot face la filialele de mai sus ale Întreprinderii de turism, hoteluri și restaurante — București, precum și la telefon 14.72.08 și 14.08.00.

O lustră indispensabilă

Actrița ședea la pian, tu degetele pe clape. Regizorul fuma nervos. Operatorul încerca să obțină un racurs interesant: actrița ba era rugată să se ridice de pe scaun, ca să i se mai pună o pernă, ba era așezată din nou, era adusă mai aproape de camera de luat vederi, apoi depărtată. Și același lucru se întâmpla și cu un sfeșnic, plasat pe podea, în care era înfiptă o luminare.

La un moment dat regizorul îl cheamă pe directorul de producție:

— Imi trebuie neapărat o lustră! Altfel nu pot filma.

— Costă o avere! Dar o găsim la un magazin de închiriat obiecte.

— Mă indoiesc.

— De ce? Pian cum am găsit?

— Dar un pian nu-i același lucru cu o lustră; e mai ușor de găsit.

— Mai ușor?! Mie mi-a ieșit limba de un cot pînă l-am găsit și dv. spuneți că...

— Ascultă, dragă, ce s-o lungim? Am spus că-mi TREBUIE o lustră. E clar, nu? Atenție, începem filmarea primului cadru!

— Noi sintem gata! anunță operatorul, apoi se apropie de aparatul de filmat și privi în obiectiv. După o clipă de gîndire propuse:

— Ce-ar fi s-o luăm din prim plan? Asistentul schimbă obiectivul.

— Așa da! Gata, dar aș vrea totuși să mutăm pianul mai spre dreapta. Așa, așa, încă puțin. Stop!

— Fraților, dar eu trebuie să-i prind privirea, observă regizorul.

— Atunci iese complet din cadru, remarcă operatorul.

— Cine?

— Luminarea.

— Ducă-se dracului!

— Păi, atunci cadrul e pustiu, n-are nici un dumnezeu.

— Dar dacă am apropia aparatul mai mult?

— De luminare?

— Nu, dragă, de Olga Ivanovna.

— Atunci dispare pianul.

— Ei și? Eu de pian am nevoie sau de privirea ei, de gîndurile care i se citesc în ochi?...

— Și mîinile? nu se lăsă operatorul.

— Ce-i cu mîinile?

— Trebuie să le țină pe clape. Doar compune...

— Ei, asta-i acum! Ce, nu se poate compune și fără pian? Ia luați pianul de aici!

— Și pianul fu repede dat la o parte.

— Știți să fluierați? o întrebă regizorul pe actrița.

— Da.

Actrița își viri două degete în gură și liniștea platoului fu sfîșiată de un fluierat ascuțit.

— O! Nu așa tare. Încet nu puteți fluiera?

— Încet nu știu.

— Dar să cîntați știți? o întrebă regizorul.

— Eu nu sint cîntăreață.

— Nici n-am spus așa ceva.

— Dar ce să cînt?

— Dacă nu știți nici un cîntec, amintiți-vă, de pildă, ce-ați făcut azi dimineață și, țînînd sfeșnicul în mînă, începeți să povestiți cîntînd, o lămuri regizorul.

— Dimineață am fost la un magazin și am cumpărat o sticlă cu chefir.

— Foarte bine, cîntați despre asta. Începem!

— Spuneți-mi, vă rog, îl întrebă timid directorul de producție, putem trimite pianul înapoi?

— Trimiteți-l, trimiteți-l!

— Și cu lustra cum rămîne?

— Domnule, dar greu mai pricepi! De cîte ori să repet că nu putem turna filmul fără lustră. Și termină odată cu discuția asta!

E. Teterin

Din obișnuință

Cu toții consideram serviciul a doua noastră casă, dar în fine ni s-a construit și prima. Adică un mult așteptat bloc cu nouă etaje și tot confortul necesar.

Ne-am mutat în el într-o atmosferă festivă. Mai întii directorul, apoi locuitorii, șefii de secții și ceilalți lucrători, fără grade, cu copii, căței și purcei.

Uitînd complet de scara ierarhică, șefi și subalterni s-au mutat astfel pe același palier.

Totul bine și frumos...

A doua seară, după inaugurarea casei, telefonul de pe biroul meu a sunat strident.

— Sinteți chemat la Piotr Petrovici. Apartamentul douăzeci și opt.

Piotr Petrovici e șeful meu direct.

— Dar ce, s-a întimplat ceva? Nu se simte bine?

— Nu, nimic deosebit. Dar poștiți. Grăbiți-vă!

Pentru orice eventualitate mi-am dezbrăcat pijamaua și mi-am pus costumul. După care am alergat într-un suflet.

Piotr Petrovici m-a primit și el în ținută de serviciu. Ba și cu mînecuțe.

— Să mergem, mi-a spus grăbit. Să nu întîrziem.

— Cum „să nu întîrziem“?

— Sintem chemați la director. La opt fix.

— Care director? Unde? De ce?

— Directorul nostru. În apartamentul lui. La o consfătuire.

— Dar nu sintem la serviciu. Sintem acasă.

— Așa s-ar zice, dar...

— Bine... Pot să-i dau un telefon soției? Aveam bilete la cinema...

— Dă-i. Dar repede!

Am telefonat deci repede, tot repede m-am învîrtit de niște „drăgălășenii“ și, la fel de repede, ne-am dus unde eram așteptați.

Ne-a deschis secretara directorului (stă cu un etaj mai jos). În cameră se și strînseseră toți șefii de secții.

— Ați întîrziat, ne-a mustrat directorul.

— S-a defectat liftul! am încercat noi să ne justificăm.

— Pentru prima oară vă iert, altă dată însă să nu se mai întimple. Plecați mai devreme de acasă! a mai adăugat directorul, după care a deschis ședința.

Am ajuns înapoi acasă abia la miezul nopții. Iar la ora șapte dimineața la colțul roșu al blocului urma să aibă loc ședința generală de plan pe institut...

Dealtfel, pe la institut aproape că nu mai trecem acum. Abia izbutim să ne tragem sufletul alergînd de la un etaj la altul și de la o intrare la alta a blocului.

Între timp am căpătat două muștrări. Una pentru că n-am anunțat din timp că mă duc cu soția la teatru, cealaltă pentru că m-am întors tîrziu dintr-o vizită.

„Viața e muncă și munca e viață“, spune directorul nostru.

Institutul e acum pustiu. Femeile de serviciu vin să ne facă curățenie în apartamente.

Ca să nu mă incomodeze, soția și puștii s-au mutat la soacra-mea.

Ieri însă soția a scris un anunț: „Schimb apartament cu două camere (tot confortul) contra orice altă casă“.

L-am citit, am adăugat „de bunăvoie“ și l-am dat directorului la semnat. Din obișnuință.

Nu l-a semnat însă. Tot din obișnuință.

A. Inin
L. Osadciuk

Visuri...

Imi doresc un soț brunet, cu barbă deasă. Să fie înalt, frumos și, în același timp, voinic și ager. Să aibă mușchii bine dezvoltăți, puternici, dar mîini de pianist. Ochi de vultur, iar azul și mirosul foarte fine. Apoi mi-ar plăcea să fie elegant, inteligent, citit și apreciat de un cerc larg de prieteni. Evident, să aibă un apartament cu confort sport și mașină. Să fie absolvent al unei sau poate chiar a două facultăți și, firește, să aibă economii la CEC. Și n-ar strica nici să aibă un caracter ferm.

Întrucît numai un bărbat cu un caracter ferm poate crește cinci copii, cinci îngerași ai unei văduve sărace.

(Din „Krokoșil“)

• umor •
ur umor umor ur
r umor umor umor
umor umor umor umor
ior umor umor umor ur
umor umor umor umor
nor umor umor umor um
r umor umor umor umor
mor umor umor umor umc

n-am plătit, întrucît aveam un drept moral la acest lucru. Am fost amendat cu o rublă. Devenind astfel victima unei nedreptăți, am căpătat dreptul moral la douăzeci și una de călătorii cu autobuzul sau la o călătorie gratuită dus și întors, pînă la Zagorsk pe calea ferată. Am ales Zagorskul. Pe drum am fost atacați de controlori. Am fugit de două ori, dar fără succes. Dreptul meu moral a sporit astfel la o lună de călătorii gratuite cu toate mijloacele de transport (exclusiv taxiurile), ceea ce m-a îndreptățit și să sustrag cîteva mărfuri dintr-un magazin cu autoservire. Exact în momentul arestării am reușit să fac rost de șapte ruble și unsprezece copeici — pentru a fi atestate în procesul verbal. Încercările mele de a înapoia ceea ce, la drept vorbind, mi se cuvenea s-au soldat totdeauna cu eșecuri. Am hotărît să descriu aceste neplăceri într-o nuvelă. Dar manuscrisul mi-a fost refuzat, deși prejudiciile materiale pe care le suferisem îmi confereau dreptul moral la publicare. Acest lucru n-a putut rămîne fără urmări asupra echilibrului meu nervos. Am devenit irascibil și brutal. Într-o zi mi-am jignit pe nedrept soția, motiv pentru care a și plecat de acasă. Este o durere ce nu poate fi măsurată nici cu un sac de bani. Fiul meu, martor la certurile noastre de familie, a suferit și el foarte mult, nu s-a pregătit suficient pentru examenul de admitere în facultate, și n-a reușit. Lipsit de dragostea maternă, s-a închis în el, a devenit insensibil și, curînd, fără să-mi ceară permisiunea, s-a căsătorit. Soția lui, o ființă foarte simpatică, mi-a născut o nepoțică, Olea, care urlă zi și noapte împiedicîndu-mă să gîndesc.

Drept care, rog Uniunea scriitorilor să mă primească în rîndurile sale și să-mi pună la dispoziție spațiul locativ atît de necesar.

I. Dvinski
V. Koval

Dialoguri

— Spuneți-mi, vă rog, domnule doctor, ce exerciții trebuie să fac ca să slăbesc?

— Să mișcați capul de la dreapta la stînga și de la stînga la dreapta.

— De cîte ori?

— De cîte ori sinteți servită cu ceva...

Soția: Nu mai am ce îmbrăca. Și vecinii s-au plictisit de rochiile mele.
Soțul: Păi, să ne mutăm în alt cartier.

O plasatoare dă năvală în cabinetul directorului:

— Vai, ce nenorocire, tovarășe director! Un spectator a căzut de la balcon la parter. Ce ne facem?

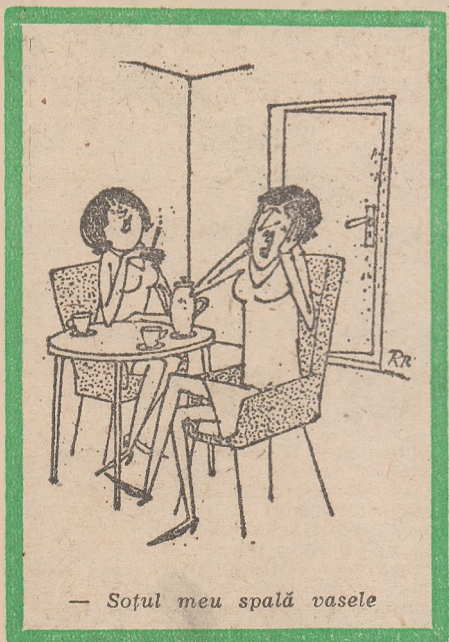
— Il pui să plătească diferența de bilet.

Între cronicari dramaticei:

— De ce se termină mai toate comedile cu cite o căsătorie?

— Păi, căsătoria e un lucru foarte firesc.

— Da, dar de ce cînd se ajunge la căsătorie se termină comedia?

— Soțul meu spală vasele